

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) HELSO- OCH SJUKVÅRDEN. II.

ÖFVERSTYRELSENS ÖFVER HOSPITALEN
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1877.

STOCKHOLM, 1879.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

INLEDNING

TILL

**Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 2,
Överstyrelsens över hospitalen underdåniga berättelse för år ... – Stockholm
: P.A. Norstedt & Söner, 1862-1910.**

Täckningsår: 1861-1910.

**Överstyrelsens över hospitalen underdåniga berättelse för år ... ersattes
1903 av Medicinalstyrelsens underdåniga berättelse angående
sinnessjukvården i riket året 1901**

Överstyrelsen över hospitalen ersattes 1902 av Medicinalstyrelsen.

Föregångare:

Sundhets-collegii underdåniga berättelse om medicinalverket i riket. – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1853-1862.

Täckningsår: Årg. 1(1851)-10(1860)

Efterföljare:

Sinnessjukvården i riket / av Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1913-1941. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) HELSO- OCH SJUKVÅRDEN. II.

ÖFVERSTYRELSENS ÖFVER HOSPITALEN
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1877.

STOCKHOLM, 1879.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Innehållsförteckning.

I.

Underdånig berättelse (sidd. V—XVI).

1. Sjukvård	sid.	VI.
2. Självvård och undervisning		VIII.
3. Byggnader m. m.	»	X.
4. Beklädnad, sängutredning, inventarier	»	XII.
5. Uppvärmning och lyshållning	»	XIII.
6. Utspisning och mathållning	»	»
7. De sjukas sysselsättning	»	»
8. Utrymme	»	XIV.
9. Inkomster och utgifter	»	XV.
Privat anstalt för Idioter vid Johannesberg	»	»
Idiotanstalten i Stockholm	»	»
Privatanstalten i Stockholm för sinnessjuke	»	XVI.
Skyddsförening för sinnessjuke i Stockholm	»	»

II.

Bilagor.

Bil. A. Redogörelse för sjukvården.

Tab. 1. Vårdade_sinnessjuke	sid.	1.
» 2. Sjukdomsformer	»	2.
» 3. Komplikationer hos fallandesotssjuke	»	3.
» 4. Intagne	»	4.
» 5. Intagne, med uppgift på ålder vid sjukdomens början	»	6.
» 6. Afförde (de tillfrisknades ålder, vistelsetid och sjukdomens bestånd	»	»
» 7. Afidne	»	8.
» 8. Förhållandet mellan vårdade och afförde	»	9.
» 9. Ålder hos de vårdade	»	10.
» 10. Befintliga sjuke den 31 December 1877	»	»
» 11. De sjukas fördelning	»	12.
» 11. Kriminalpatienter	»	13.
» 12. Födelseort, boningsort och civilstånd	»	14.
» 13. Stånd och yrke	»	»
» 14. Antagliga sjukdomsorsaker	»	17.
» 15. Tillfälliga sjukdomar	»	18.
» 16. Antal sjukplatser och underhållsdagar; medeltal sjuke för dag; kostnad för utspisning och läkemedel, samt totalkostnad för sjukvården	»	19.
» 17. Tjenstemän och betjening	»	20.

Bil. B, C, D. Inkomster och utgifter för hospitals underhåll sidd. 21—23.

Table des Matières.

I.

Rapport au Roi (pages V—XVI).

1. Service médical	page	VI.
2. Service religieux et enseignement	»	VIII.
3. Bâtimens	»	X.
4. Vêtements, garnitures de lit, meubles	»	XII.
5. Chauffage et éclairage	»	XIII.
6. Régime alimentaire	»	»
7. Occupations	»	»
8. Nombre des places	»	XIV.
9. Recettes et dépenses	»	XV.
Notices sur les établissements privés: à Johannesberg et à Stockholm, pour les idiots; à Stockholm l'établissement privé pour les aliénés; à Stockholm pour l'assistance des aliénés en dehors des institutions publiques		XV, XVI.

II.

Annexes.

Annexe A. Les details du service médical

Tab. 1. Mouvement des aliénés dans les établissements	page	1.
» 2. Formes morbides	»	2.
» 3. Complications avec l'épilepsie	»	3.
» 4. Admissions de l'année	»	4.
» 5. L'âge au commencement de la maladie	»	6.
» 6. Sorties (guéris: par âge, par séjour à l'hôpital et par durée de la maladie)	»	»
» 7. Décès: par âge, par séjour à l'hôpital, par durée et par nature de la maladie	»	8.
» 8. Relation pour cent des résultats du traitement	»	9.
» 9. Ages	»	10.
» 10. Nombre des aliénés dans les établissements le 31 Dec. 1877	»	»
» 11. Classification des aliénés par rapport aux catégories de payement et aux symptômes	»	12.
» 11. Prévenus, accusés et condamnés parmi les aliénés	»	13.
» 12. Les aliénés par lieux de naissance, par domicile et par état civil	»	14.
» 13. Les aliénés par professions	»	»
» 14. Causes probables des maladies	»	17.
» 15. Maladies intercurrentes	»	18.
» 16. Nombre des places et des journées d'entretien; moyenne des malades par jour; frais d'alimentation, de médicaments, et frais totaux des établissements	»	19.
» 17. Nombre des médecins, des surveillants et des gardes-malades	»	20.

Annexe B, C, D. Etat financier; Recettes; Dépenses; Recapitulation de la situation pages 21—23.

STORMÄGTIGSTE ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Den underdåniga berättelse rörande förvaltningen och verksamheten inom Rikets hospitalsväsen under år 1877, hvilken det åligger Medicinal-Styrelsen afgifva och som härmed till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnas, omfattar i likhet med föregående år: redogörelse för *sjukvården* och dermed sammanhang egande förhållanden; öfversigt af de vid hospitalen anstälde prestmäns verksamhet med *själavård* och *undervisning*; uppgifter om nya *hospitalsbyggnader* och de redan befintliges underhåll och förbättring; om *utredningen* i kläder och

inventarier, om *uppvärmning* och *lyshållning*, om de sjukes *utspisning* och *sysselsättning* samt om *utrymmet* vid samtliga hospitalen; hvartill äro fogade *tabellariska öfversigter* rörande *inkomster* och *utgifter* för hospitals underhåll och slutligen redogörelse för verksamheten inom de af statsanslag understödda *idiotanstalterna* vid Johannisberg och i Stockholm; för den af *Doktor A. Billberg i Stockholm anordnade vård- och kuranstalt för nerv- och sinnessjuka* samt för *skyddsföreningen för sinnessjuka*.

1. Sjukvården.

Vid början af år 1877 funnos å rikets nio hospital 1,543 *sjukplatser*, nemligen å Hernösands 139, Upsala 155, Stockholms 224, Nyköpings 70, Vadstena 360, Vexjö 220, Göteborgs 170, Malmö 175 och Visby 30. Detta antal hade vid årets slut ökats med 16, derigenom att en numera obehöflig bostadsvåning å Stockholms hospital blifvit inredd för sjukvården, hvadan sjukplatsernas antal vid slutet af redovisningsåret uppgick till 1,559.

Under år 1877 hafva å samtliga hospitalen inalles 1,858 blifvit vårdade (Tab. 1), nemligen 938 män och 920 qvinnor; af dessa voro 1,514, nemligen 773 män och 741 qvinnor qvarliggande från 1876. Under nästföregående år vårdades inalles 1,893, hvadan under 1876 blifvit vårdade 35 flere än under 1877, hvar- emot medelantalet vårdade för dag under 1877 uppgick till 1,525 mot 1,495 under 1876, och har alltså ökats med 30.

Ursinne och *tungsinne* hafva under redovisningsåret, liksom under föregående år, utgjort de till största antalet förekommande sjukdomsformer bland de vårdade, äfvensom dessa former förekommit talrikare hos qvinnor än hos män. Bland de 1,858 under året vårdade ledo 511 af ursinne och 383 af tungsinne, tillsammans 894 eller 48 % af hela antalet, samt 42,54 % af vårdade män och 53,80 % af vårdade qvinnor. Det jemförelsevis största antalet för ursinne vårdade förekommer i likhet med år 1876 på Stockholms och Göteborgs hospital, nemligen 39,39 % å det förra och 38,16 % å det senare af alla derstädes vårdade.

Antalet *intagna* å hospital (Tab. 4) uppgick under redovisningsåret till 344, nemligen 165 män mot 179 qvinnor, 18,5 % af alla vårdade, eller en intagen på 5,4 vårdade. Under 1876 utgjorde de intagna 22 procent, hvadan omsättningen under 1876 var något lifligare än under 1877. Vid de olika anstalterna har denna omsättning varit väsendtligt olika; sålunda utgjorde den å Göteborgs och Upsala hospital omkring 25 %, å Malmö 21 %, å Hernösands 18 %, å Stockholms 16 %, å Vadstena 12,6 % o. s. v.

Bland de intagne ledo 138 af ursinne och 118 af tungsinne, hvilka båda sjukdomsformer följaktligen förekommo hos 74,4 procent af alla intagna, eller till något högre procenttal än under 1876.

Beträffande de intagnes *ålder*, innehade 29,91 % åldern mellan 20—30 år och 26,16 % åldern mellan 30—40 år. Bland 230, för hvilka årstiden för insjuknandet kunnat bestämmas, har största antalet eller 80 insjuknat under andra kvartalet. Räknadt efter månad visar sig att högsta antalet förekommit under Juni, det lägsta åter under Januari och Augusti.

Så vidt sådant kunnat utrönas, hafva bland de intagne 67 % insjuknat för första gången och 33 % ånyo insjuknat efter förutgående sjukdomsfall, motsvarande ungefär samma förhållande som under föregående år egt rum.

Under redovisningsåret hafva inalles 332, nemligen 164 män och 168 qvinnor, motsvarande nära 18 % af alla vårdade, eller icke fullt en på fem, blifvit *afförde* såsom varande *tillfrisknade*, *förbättrade*, *oförbättrade* eller *obotlige*, och *döde* (Tab. 6). Under 1876 affördes 20 % af de vårdade.

Till helse återstälde affördes 126 — 48 män och 78 qvinnor — eller 6,78 % af alla vårdade och 38 % af de afförde; 5,12 % af vårdade män och 8,48 % af vårdade qvinnor. Bland de för ursinne vårdade hade

tillfrisknat 14,6 % och bland dem, som vårdats för tungsinne 10,8 %, mot respektive 17 % och 13 % under år 1876, alltså för redovisningsåret ett ogynnsammare resultat än för det närmast föregående.

Vid jämförelse mellan antalet tillfrisknade inom hvarje åldersperiod med antalet af alla inom motsvarande period vårdade visar åldern under 20 år största antalet tillfrisknade eller 29 %, dernäst kommer åldern mellan 20—30 år med 11 %, mellan 30—40 år med 6 % o. s. v. i fortgående aftagande. Bland hela antalet tillfrisknade hade 72 % vistats å inrättning i ett år eller derunder; af de tillfrisknade hade nära 57 % inkommit till anstalt inom första året från sjukdomens uppkomst, hvilket ådagalägger vigten af att sjuke så snart som möjligt efter sjukdomens uppträdande erhålla hospitals vård.

Såsom *förbättrade* affördes 70, eller 3,71 % af alla vårdade; såsom *oförbättrade* och *obotlige* 37 eller omkring 2 %.

Antalet *döde* under 1877 har varit 99 — 56 män och 43 qvinnor — eller 5,3 % af alla vårdade; under nästföregående år uppgick dödsprocenten till 5 %, mot endast 4 % under 1875. Bland de *aflidne* hade inalles 17 vistats å hospital mer än 10 år och af dessa icke mindre än 14 öfver 20 år (Tab. 7).

Qvarliggande å samtliga hospital vid årets slut voro 1,526. Af dessa tillhörde 60 den första betalningsklassen, 237 den andra och 1,143 den tredje, hvaremot 86 icke erlade någon afgift (Tab. 11).

Af s. k. *kriminalpatienter* funnos å samtliga hospitalen vid årets slut inalles 102, nemligen 81 män och 21 qvinnor, eller ett lika antal som vid slutet af 1876. Kriminalpatienterna utgjorde omkring 1 på 15 af alla befintliga sjuka, 1 på 9,6 af män och 1 på 36 af qvinnor. Det största relativa antalet vårdades i Malmö och det minsta i Nyköping. Beträffande arten af de brottsliga handlingar, hvilka af i fråga varande kriminalpatienter blifvit begångna, hänvisas till § 10 af Bil. A.

Bland de *qvarliggande* 1,526 räknades 53 % till lugne, 37 % till orolige och 9,6 % till våldsamme eller i det närmaste samma procenttal som under 1876. Såsom *snygge* räknades 77 % och *osnygge* 23 %. Af de *qvarliggande* voro 43 öfver 70 år gamla och 15 tjugo år eller derunder; 232 hade varit intagne ett års tid eller derunder, och 800 fem år eller längre.

Helsotillståndet med afseende på tillfälligt uppträdande kroppsliga sjukdomar har äfven under detta redovisningsår varit tillfredsställande. Enligt hvad Tab. 15 närmare visar har inom hospital vård lemnats för 341 dylika sjukdomsfall — 168 män och 173 qvinnor — d. ä. 18,35 % af alla vårdade, således ett sjukdomsfall på 5,4 vårdade. De talrikast förekommande sjukdomsformerna hafva varit katarr och inflammation i tarmkanalen, magkatarr, lunginflammation och luftrörskatarr. Af blödning i hjernan och dess hinnor hafva förekommit 7 fall; af infektionssjukdomar hafva endast förekommit 2 fall af varfeber, 1 af tyfoidfeber och 4 af frossa. De sjukdomar som föranledt de flesta dödsfallen (Tab. 7) voro lunginflammation, mag- och tarminflammation, hjern- och hjernhinneinflammation samt hjernslag. Tuberkelsjukdom har varit dödsorsak i 8 fall och hjertsjukdom likaledes i 8 fall. Endast ett fall af sjelfmord har förekommit.

Enligt hvad Tab. 13 närmare visar, beträffande de sjukas *stånd* och *yrke*, hafva af alla vårdade inalles 720 — 376 män och 344 qvinnor — varit bönder, jordtorpare, tjenare och daglönare, motsvarande 39 % af hela antalet vårdade. Af tjenare och daglönare, icke till jordbruksklassen hörande, hafva vårdats 231 — 57 män och 174 qvinnor — eller 24 % af de förra och 76 % af de senare, utvisande samma missförhållanden mellan könen inom denna samhällsklass, som förut blifvit anmärkt. Af fattighjon vårdades inalles 152, hvaraf 94 qvinnor, mot tillsammans 187 under 1876. Studerande från universitet och elementarläroverk vårdades till ett antal af 39, hvaraf 5 blifvit under året intagna; år 1876 vårdades 38 och intogos 6, således i det närmaste lika antal under de båda åren.

Bland 1,312 fall, der *sjukdomsorsakerna* (Tab. 14) kunnat antagligen utrönas, hafva dessa varit moraliska i 455 fall, d. ä. 34,6 %, eller motsvarande procenttal som 1876, samt äfvenledes i likhet med föregående år i öfvervägande mängd hos qvinnor än hos män. Denna olikhet visar sig tydligast vid sinnes-

rubbning alstrad af husliga bekymmer, enär under denna rubrik förekommande fall endast 26 % varit män mot 74 % qvinnor; religionsgrubbel har utgjort sjukdomsorsak i 121 fall och kärleksgrubbel i 115 fall; af sensuella orsaker uppgifves missbruk af starka drycker hafva förekommit i 72 fall — 62 män och 10 qvinnor — af hvilka 14 män och 3 qvinnor intogos under året. År 1876 vårdades under denna rubrik 70 män och 8 qvinnor eller tillsammans 78. Årftligt anlag kunde ådagaläggas hos 455 vårdade eller hos 35,4 % och deraf direkt årftligt hos 333.

Beträffande de vid årets slut befintlige sjukas *boningsort* vid insjuknandet (Tab. 12) anmärkes att 73 % voro boende å landsbygden och 27 % i stad, eller i det närmaste samma talförhållanden som förekommo under föregående år, liksom äfven att männens antal är öfvervägande å landsbygden, under det att för stad qvinnorna utgöra flertalet. Vid jemförelse af förhållandet mellan antalet *gifte* och *ogifte* visar sig att 32 % voro eller varit gifta och att 68 % voro ogifta; af män voro 31 % gifta och 69 % ogifta och af qvinnor 34 % gifta och 66 % ogifta.

Underhållsdagarnes antal för de under året vid samtliga hospital vårdade har uppgått till 556,764 eller till 9,445 utöfver antalet 1876; medelantalet dagligen vårdade under redovisningsåret uppgick till 1,525, under 1876 var detta medeltal 1,495.

Totalkostnaden för sjukvården i dess helhet (Tab. 16), med undantag af utgifterna för byggnader, reparationer och onera, uppgick till 637,550 kronor 68 öre eller till 13,227 kronor 12 öre högre än år 1876. Vid denna kostnads fördelning på underhållsdagarne erhålles såsom totalmedelkostnad för *hvarje vårdad för dag* 1 krona 15 öre och *för år* 419 kronor 75 öre; motsvarande tal för 1876 voro 1 krona 14 öre och 415 kronor 10 öre. Medelkostnaden för sjukvården för hvarje dag vid samtliga hospitalen har varit 1,753 kronor mot 1,708 kronor föregående år. Kostnaderna vid de särskilda hospitalen hafva varit väsendtligen olika, enligt hvad närmare upplyses af Tab. 16; medeldagskostnaden har varit lägst vid Nyköpings och Vadstena hospital, nemligen respektive 91 och 92 öre, högst vid Hernösands hospital 1 krona 35 öre och vid Göteborgs 1 krona 34 öre, Upsala 1 krona 32 öre. *Utspisningskostnaden* utgjorde för alla hospitalen 265,752 kronor 95 öre eller i medeltal för hvarje sjuk för dag 47,73 öre och för år 174 kronor 21 öre. *Läkemedelskostnaden* uppgick till kronor 5,406,58, eller för hvarje sjuk för dag till 0,97 öre.

Antalet af de vid hospitalen anstälde tjenstemän (Tab. 17) har icke under året undergått någon förändring. För sjukskötseln har personalen blifvit ökad, nemligen vid Vexjö hospital, med 2 sjukvaktare och 3 sjukvakterskor. Hit hörande personal uppgick å samtliga hospitalen till 154, motsvarande i medeltal 1 på 9,90 sjuke, mot 1 på 10,03 under år 1876.

2. Självvård och undervisning.

Från de af hospitalspredikanterna afgifna årsberättelser rörande självvård samt religions- och skolundervisning meddelas följande:

Vid *Hernösands* hospital har i likhet med nästföregående år gudstjenst hållits hvarje sön- och helgdag, och har denna gudstjenst varit besökt af ungefär ett lika antal som under 1876. En yngling har under året konfirmerats och begått H. h. nattvard. Hvarje Tisdags och Lördags afton hafva i likhet med föregående år gemensamma läseöfningar i förening med korta bönestunder hållits, hvilka, såsom fallet är med gudstjensten, besökas af patienterna med "glädje och ett visst intresse". Boksamlingen, som anlitas fortfarande rätt flitigt, har under året blifvit tillökad med flera lämpliga böcker. Predikanten uttalar den erfarenheten att, ehuru religionsgrubbel ytterst sällan är den första och egentliga orsaken till sinnessjukdomen,

så utöfvar dock ofta "en lugn framställning af ett passande Guds ord ett lugnande inflytande, åtminstone för tillfället, på deras sinnen, hvilka äro så pass sansade att man kan tala med dem".

Upsala hospital. Allmän gudstjenst har hållits hvarje Söndag och varit besökt af 30—40 patienter. Ordningen dervid har icke i väsendtlig mån blifvit störd. Gemensam nattvardsgång har under året hållits fyra gånger och hafva deruti deltagit tillsammans 39 personer. Gemensamma bönestunder hafva egt rum alla söcknedagar. Skolundervisningen har å qvinnoafdelningen nästan uteslutande varit religiös, å mansafdelningen har bibelläsning stundom omvexlat med den egentliga skolundervisningen. "Med afseende på ordets och bönsens inverkan på de sjuke torde kunna sägas, att denna i allmänhet är lugnande och mildrande." Hospitalets boksamling utgör omkring 450 band; under året hafva tillkommit omkring 50 band. Boklånens antal har under året uppgått till 131.

Från *Stockholms hospital* har ingen redogörelse från predikanten ingått.

Nyköpings hospital. Allmän gudstjenst har under året hållits hvarje sön- och helgdag, antalet närvarande patienter har vexlat mellan 20 och 30. Nattvardsgång har förekommit trenne gånger; inga allmänna bönestunder hafva egt rum, men enskilda dylika med patienter, som deraf ansetts kunnat hafva nytta, äro af predikanten hållna. Musiken under gudstjensten synes å de sjuke utöfva ett lugnande inflytande. Boksamlingen utgöres af 138 band.

Vadstena hospital. Gudstjenst har hållits alla sön- och högtidsdagar och varit besökt af omkring 60 patienter, hvilka derunder uppfört sig lugnt och stilla. Under året hafva 4 gemensamma nattvardsgångar hållits, hvarvid inalles 39 patienter blifvit delaktige af H. h. nattvard. De som lida af religiös sinnesrubbing visa sig i allmänhet "otillgänglige för evangeliets tröst, innan deras sinnesstämning kommit i normalt tillstånd. Sinnessjuka bottslingar synas icke mottaga något djupare intryck af Guds ord och bönen". Undervisning i de till folkskolan hörande läroämnen har meddelats 1½ timme 2 dagar i veckan; de läroböcker, som härvid begagnats, äro katekes, biblisk historia, nya testamentet, Bäckmans läsebok för folkskolan, Wings historia och geografi samt Berlins naturlära.

Vexjö hospital. Den allmänna gudstjensten, som förrättats hvarje sön- och helgedag, har varit besökt af omkring 20 patienter. Gemensam nattvardsgång har hållits 4 gånger under året, hvarvid kommunikanternas antal uppgått till 35. Gemensam bön hvarje morgon och afton har hållits af betjeningen å de särskilda afdelningarna. Uppmärksamhet och andakt hafva synts vara rådande hos flertalet af de patienter, som närvarit vid de religiösa förrättningarna. Religionsundervisning i förening med skolundervisning har af hospitalets betjening meddelats ungefär 2 timmar hvarje vecka för omkring 10 af hvardera könet. Skolundervisningen har företrädesvis bestått i skrifning och räkning. Hospitalets boksamling uppgår till 272 band; under året äro 13 goda arbeten tillkomna. Antalet utlånta böcker belöpte sig under året till 200, och hafva omkring 50 patienter sig deraf begagnat.

Göteborgs hospital. Allmän gudstjenst har egt rum alla sön- och högtidsdagar, och har i medeltal varit besökt af 49 patienter, deraf 26 män och 23 kvinnor. Allmän morgonbön har under sommaren förrättats af predikanten i kyrkan och under öfrige tider af året dels af predikanten dels af sjukbetjeningen inom sjukafdelningarne. Vid så väl den offentliga gudstjensten som de gemensamma bönestunderna har ordet i allmänhet "med glädje, frivillighet och uppmärksamhet afhörts". Liksom i föregående årsberättelser redan blifvit anmärkt, förekommer hos kriminalpatienter en andlig slöhet och otillgänglighet för Guds ord. Några särskilda anstalter för undervisning i vanliga skolämnen finnas icke, men har tillfälle, liksom under föregående år, gifvits åt patienter, som så önskat, att få öfva sig i skrifning. Boksamlingen har under året betydligt ökat genom det beviljade högre anslaget, och utgör nu inalles 300 band.

Malmö hospital. Offentlig gudstjenst har som vanligt blifvit förrättad hvarje sön- och helgdag, och vanligen varit besökt af 15 å 20 män och 25 å 30 kvinnor; tre allmänna nattvardsgångar hafva hållits

under årets lopp, hvarvid 11 män och 30 qvinnor blifvit af h. h. nattvard delaktige. Rörande gudstjenstens inverkan på de sjuke yttrar predikanten: "glädjande har det varit att se den ordning och stillhet, den uppmärksamhet och andakt som vid gudstjensten varit rådande", och anser predikanten sig kunna uttala den åsigten att Guds ords åhörande ländt de sjuke "till både nytta och välsignelse; att de sjuke deraf blifvit till sinnet lugnare och mera undergifna i sin ställning", och, tillägger predikanten, "det kan ej annorlunda vara, ty den religiösa uppbyggelsen måste äfven här som öfverallt vara af mycket stor betydelse till att stilla den sjukdomen ofta medförande oron och ångslan, samt att tända hoppets ljus i det lidande och hopplösa hjertat". Gemensam bön har hållits hvarje morgon och afton såväl å den manliga som qvinliga afdelningen. Undervisning har liksom under föregående år fortgått hvarje onsdags och lördags eftermiddag, en å två timmar hvarje gång. Utom nämnde undervisning har ej sällan å de särskilda afdelningarne föreläsningar hållits, hvarvid förekommit läsning ur "Jesu lif", "Starbäcks berättelser ur svenska historien", "Uppfinningarnes bok" m. fl.

3. Byggnader, jordområden m. m.

Hernösand. De i föregående årsberättelse omnämnda tvenne nya flygelbyggnader hade under året blifvit uppförda till skorstenarnes höjd samt intäckta med jernplåt. Största delen af snickeriarbetena fullbordades, trossbottnar inlades och putsningsarbetet å taken påbörjades invändigt. Af yttre arbeten utfördes endast en del schaktningar å den del af hospitalsområdet, som ligger närmast byggnaderna. I öfrigt hafva inga nämnvärda reparationer blifvit under redovisningsåret vidtagna.

Under året har hela hospitalsområdet blifvit kartlagdt och beskrifvet. Det utgöres nu af 24 tunnland 3,6 kappland, hvaraf 18 tunnland 26,8 kappland "inrösningsjord", 4 tunnland 29,1 kappland "afrösningsjord" och 11,7 kappland impedimenter. Ungefär hälften af området är upptagen af byggnader och gårdar, eller är så oländig att den svårligen kan odlas. Af den andra hälften utgöra 6½ tunnland öppen åker, 2½ tunnland park och omkring 3 tunnland ängsmark.

Upsala. Den i föregående årsberättelse omnämnda kommission, som hade i uppdrag att granska de ritningar, hvilka blifvit uppgjorda för en ny hospitalsbyggnad, beräknad att inrymma 220 sjukplatser och afsedd för manliga patienter, aflemnade den 28 Augusti 1877 genom Sundhetskollegium sitt underdåniga betänkande, åtföljdt af detaljerade ritningar, beskrifningar och kostnadsförslag. Den af kommissionen föreslagna nybyggnaden hade samma läge samt hufvudsakligen samma storlek och form som den förut föreslagna, hvaremot kommissionen föreslog några förändringar i afseende på de särskilda byggnadernas och lokalernas anordning och inredning. Sedan Sundhetskollegium jemte eget underdånigt utlåtande den 3 September s. å. till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnade kommissionens skrifvelse med dertill hörande bilagor, täcktes Eders Kongl. Maj:t den 12 derpåföljande Oktober godkänna de genom kommissionens försorg uppgjorda ritningar till i fråga varande hospitalsbyggnad, hvarjemte Eders Kongl. Maj:t uppdrog åt Öfver-Intendents-Embeteet uppförandet af densamma.

Sedan redan på våren grunden blifvit lagd till en ny cellpavillon för qvinnor, blef densamma under senare delen af sommaren fullständigt uppmurad och försedd med yttertak.

Med ledning af ett hösten 1876 genom direktionens försorg uppgjort reparationsförslag, hafva, till den omfattning disponibla medel tillåtit, reparationsarbeten under året verkstälts så väl inom hospitalets hufvudbyggnad som i tvätthuset och verkstadshuset; dessa reparationer hafva inom hufvudbyggnaden afsett kakelugnar, golf, yttre och inre putsning, oljemålning af väggar och oljeindränkning af golfven. I soffrummen äro väggarne strukna till 6 fots höjd med slät färg i grått eller gult, i dagrum och korridorer

till 7 fot med ådrad och fernissad träfärg. Inom boställshuset hafva sysslomannens äfvensom predikantens och biträdande läkarens bostadsrum genomgått fullständig reparation till tak, väggar och golf, samt kakelugnar blifvit omsatta eller utbytta mot nya. Kostnaden för under året verkställda reparationer har uppgått till 7,268 kronor 52 öre.

Stockholm. I ändamål att bereda större utrymme för oroliga och våldsamma sjuke blef en tillbyggnad af tvenne nya, envånings cellbyggnader under året påbörjad och innan årets slut så färdig att båda byggnaderna då befunnos under tak. Hvardera af nämnde byggnader består af 13 celler, hvarje 15 fot lång, $6\frac{2}{3}$ fot bred och $12\frac{1}{2}$ fot hög; en 8 fot bred kommunikationskorridor med utgång till cellgården; ett förrådsrum; en förstuga med utgång till centralgården samt tvenne latriner. Entreprenadsumman för nämnde tillbyggnader med undantag af för uppvärmningsapparaterna, uppgick till 46,000 kronor. Kostnaderna för uppvärmnings- och luftvexlingsapparaterna, utgörande samma system som uti de andra cellafdelningarne, betingade en kostnad af 7,850 kronor.

För att inom anstalten kunna emottaga ett större antal sjuke har under året det förra predikantsbostället i s. k. gula Konradsbergshuset blifvit anordnadt till bostäder för 16 lugna patienter med dertill hörande betjening. I öfrigt hafva under året nödige reparationer verkstälts å så väl stora hospitalsbyggnaden som å de smärre husen. Parkanläggningen framför stora byggnadens façad har under året fortsatts medelst plantering af träd och buskar, upptagning och grusning af promenadgångar m. m.

Nyköping. I stället för det förut varande tegeltaket har cellhuset blifvit försedt med ett nytt tak af jernplåt för en kostnad af 2,347 kronor 83 öre. Golfven i cellerna och sofrummen i cellhuset hafva blifvit oljemålade, och inom den större byggnaden några smärre reparationer verkställda. Hospitalets åker-täppa har under året börjat förändras till köksträdgård och park; för hvilket ändamål trädgårdslanden under året varit besädda, gångar blifvit upptagna samt åtskilliga träd och buskar planterade.

Vadstena. Endast mindre reparationer och förbättringar hafva under året blifvit verkställda, hvaribland må nämnas utläggning af kalkstensrännan omkring qvinnohospitalets vestra flygel, i afsigt att genom dagvattnets afledning dels skydda huset dels hindra vattnets inträngande i källarne.

Vexjö. Hospitalet har under året erhållit en länge saknad vattenledning, hvilken förser så väl hufvudbyggnaden som cellbyggnaden med vatten till bad och renhållning. Kostnaden härför belöper sig på 6,000 kronor. En ny kokapparat har anskaffats för en summa af 1,337 kronor. 20 gamla celler hafva blifvit fullständigt reparerade för en kostnad af 11,250 kronor, hvarjemte nya klosetter anskaffats för en utgift af 146 kronor 80 öre. Smärre reparationer, bestående af oljemålning, putsning af väggar och tak, golfinläggning m. m., hafva blifvit verkställda så väl i stora hospitalsbyggnaden som i en del öfrige byggnader för en kostnad af 5,797 kronor 96 öre.

Göteborg. Till följd af administrationshusets sättnig, hvarigenom i källarhvalfvet uppstått en spricka, hvilken sträckte sig upp genom de ofvan liggande rummens väggar, samt andra större och mindre remnor i murarne uppkommit, hade, i ändamål att sammanhålla huset och om möjligt för framtiden förekomma dylika sättningar i muren, längs efter huset 8 stycken dels genom källarhvalfven dels genom första och andra våningen löpande med skrufinrättningar försedda jernstänger blifvit anbragta. Hvarförutom tvärs öfver byggnadens östra gafvel ytterligare en jernstång blifvit till stöd uppsatt, tillsammans för en kostnad af 5,021 kronor.

En veranda har blifvit uppförd framför ingången till Öfverläkarens boställslägenhet, hvarför kostnaden uppgick till 414 kronor 62 öre. 3:ne små torkrum hafva inredts inom underafdelningen för de orolige och våldsamma sjuke för en sammanlagd kostnad af 241 kronor 39 öre. Oljemålning utvändigt af dörrar, fönster och verandor på samtliga hospitalets byggnader har verkstälts, äfvensom alla trähusen, såsom boställshuset, stallbyggnaden och portvaktsstugorna helt och hållet ommålats, alltsammans för ett kostnads-

belopp af 1,376 kronor 25 öre. I öfrigt hafva en del smärre reparationer, bestående i målning, rappning, golfs omläggning o. s. v. blifvit under året utförda.

Omfattande jordarbeten, bestående af jordschaktningar, dikesgräfningar, väganläggningar, planeringar och planteringar hafva blifvit verkställda, vid hvilka arbeten 3,311 dagsverken blifvit lemnade af arbetsföra patienter.

Malmö. Endast oundgängliga reparationer hafva vidtagits. Manliga afdelningen för stormande patienter anses vara i behof af tillbyggnad för beredande af större daglokal.

Lund. Af de arbeten, hvilka innefattas i det redan uti föregående berättelse omnämnda kontraktet med Byggmästaren C. H. Hallström den 16 December 1874, blefvo under året paviljongerna VII och VIII färdiga med undantag af sista oljestrykningen. Af de arbeten åter, som ingå i kontraktet med samma person den 21 Juni 1876, hade paviljongen IV blifvit fullständigt uppmurad samt invändigt färdigputsad; Öfverläkarens och Sysslomannens boningshus blefvo fullt färdiga med undantag af sista gången oljefärgstrykning å allt förekommande snickeriarbete; till paviljongerna I och II lades grunden och sattes sockeln; till paviljongerna III, IX och X lades grunden, sattes sockeln och uppmurades husen fullständigt samt intäcktes med jernplåt, hvarförutom paviljongen III färdigputsades invändigt; uti paviljongerna V, VI, VII och VIII började ingenjörsfirman Wiman et Comp., enligt i förra berättelsen omnämndt kontrakt, uppsättning af åtskilliga apparater tillhörande dels badrummen dels varmvattenapparaterna.

Af de sammanlagda belopp, utgörande 1,800,000 kronor, hvilka uppå Eders Kongl. Maj:ts framställning blifvit af Riksdagen beviljade för åren 1874, 75, 76 och 77 till nya hospitalsbyggnader, hafva vid 1877 års utgång blifvit använda kronor 1,330,234,14, nemligen för nybyggnader i Hernösand kronor 200,333,33; i Upsala kronor 40,912,21; i Stockholm kronor 38,425; för utvidgning af Vexjö hospital kronor 86,514,86; för nybyggnaden vid Lunds hospital kronor 908,861,88. Deraf hafva under år 1877 utgifvits för nybyggnader vid Hernösands hospital kronor 121,583,33; vid Stockholms hospital kronor 38,425; vid Upsala hospital kronor 40,912,21 samt vid Lunds hospital kronor 409,404,33. För arkitektbiträden och inspektionsarfvoden, ritningar och resekostnadsersättningar m. m. hade under nämnde fyra år tillsammans kronor 55,187,26, hvaraf belöpa sig på år 1877 inalles kronor 10,616,30.

De utgifter, som för öfrigt utgått för byggnader, reparationer och förändringar vid samtliga hospitalen uppgå till ett sammanlagdt belopp 60,062 kronor 28 öre. De olika belopp, som häraf komma på hvarje hospital, inhemtas af Bil. C. Denna utgifts summa utgjorde 83,038 kronor 27 öre 1876; 56,113 kronor 1875 och 59,814 kronor 1874.

4. Beklädnad, sängutredning och inventarier.

Kostnaden för inköp och underhåll af *beklädnadspersedlar*, *linne* och *sängkläder* vid samtliga hospitalen har under redovisningsåret uppgått till 46,871 kronor 13 öre. Fördelas denna summa på medeltalet under året dagligen vårdade sjuke (1,525), visar sig att hvarje hela året upptagen sjukplats kostat för inköp och underhåll af hithörande effekter i medeltal 30 kronor 73 öre. Denna kostnad har under de föregående fyra åren varierat mellan 26 och 37 kronor.

Utgifterna för inköp och underhåll af *möbler*, *sängar*, *serviser* och *öfriga inventarier* hafva uppgått till 19,809 kronor 65 öre, eller i medeltal för hvarje året om upptagen sjukplats till 12 kronor 99 öre. Under de fyra föregående åren vexlade denna kostnad mellan 9 och 13 kronor.

De utgifter i berörde afseende som träffa de särskilda hospitalen, inhemtas af Bil. C. Att dessa kostnader utfalla relativt låga i betraktande af den starka slitning och den hårda medfart nämnde effekter af våldsamme och orolige sjuke äro underkastade, förklaras deraf att största delen linnepersedlar och ett ej obetydligt antal beklädnadsartiklar, afvensom en del inventarier förfärdigas eller repareras inom hospitalen af arbetsföre sjuke.

5. Uppvärmning och lyshållning.

Utgifterna för uppvärmning och lyshållning hafva under 1877 uppgått till 68,572 kronor 21 öre; under nästföregående år uppgick denna kostnad till 65,659 kronor, under 1875 till 70,438 kronor 1 öre, och under 1874 ända till 79,290 kronor 75 öre. Hvarje under redovisningsåret upptagen sjukplats har följaktligen i medeltal kostat 44 kronor 96 öre, mot 43 kronor 92 öre under 1876. Den under de båda sista åren visade minskning i nämnde kostnader förklaras af det fall, som under tiden inträdt i priserna å ved, stenkol och cokes. Specificerade uppgifter på dessa kostnader för de särskilda hospitalen återfinnas å Bil. C.

6. Mathållning och utspisning.

Mathållningen har afven under redovisningsåret egt rum på samma sätt som föregående år, nemligen genom entreprenad å hvarje dagportion vid Vadstena, Vexjö och Visby hospital, men medelst egen hushållning, på det sätt att de artiklar, som ingå uti utspisningen, uppköpas genom entreprenad och tillredas af egen betjening, vid öfrige hospital. Vid Upsala och Göteborgs hospital är den egna hushållningen förenad med egen brödbakning vid särskildt inom anstalterna ordnadt bageri. Hela utspisningskostnaden för året (Tab. 16) har uppgått till 265,752 kronor 95 öre, hvilket belopp, fördeladt på underhållsdagarnes antal, visar en medelkostnad af utspisningen för hvarje sjuk och dag af 47,73 öre och för år af 174 kronor 21 öre. Dagportionspriserna ställa sig mycket olika vid särskilda hospital. Sålunda uppgick 1:sta klassens portionspris vid Hernösands hospital till 120 öre, vid Vexjö till 112 öre, vid Vadstena till 87 öre och vid Stockholms till 82,8 öre; 2:a och 3:e klassens vid Hernösands hospital till 64,5 öre, vid Visby till 52 öre, vid Vadstena till 46 öre o. s. v.; portionspriset för sistnämnda båda klasser var lägst vid Nyköpings och Stockholms hospital, nemligen resp. 38,42 och 38,31 öre. Under år 1876 uppgick medelkostnaden af utspisningen för hvarje sjuk och dag till 45,79 öre och för år till kronor 167,13, utvisande för redovisningsåret en stegring mot föregående år för dag af 1,94 öre och för år af 7 kronor 8 öre.

7. De sjukes sysselsättning.

Såsom ett synnerligen verksamt medel i de sinnessjukes behandling ingår städse de sjukes sysselsättning med lämpligt kroppsarbete, hvarförutom dessa arbeten för hospitalen medföra ekonomiska fördelar. Då flertalet af de manliga patienterna tillhöra den jordbrukande klassen, är det af synnerlig vikt att hospitalen ega tillräckliga jordområden för beredandet af jordarbeten åt dessa patienter. Enligt hvad redan i föregående årsberättelser finnes omnämndt, är detta icke förhållandet vid alla hospital i sådan omfattning som behofvet kräfver. För de yrkeskunnige männen finnas i allmänhet verkstäder för vanliga handverk, såsom skrädderi, skomakeri, snickeri, smide o. s. v. För de qvinliga patienterna är beredt erforderligt till-

fälle till sysselsättning i qvinnoslöjd medelst väfnad, sömnad, stickning o. s. v., hvadan ock största delen af linne- samt qvinnornas gångkläder tillverkas inom hospitalen.

Enligt Öfverläkarnes rapporter må rörande de sjukas sysselsättning under redovisningsåret följande här anföras: Vid *Hernösands* hospital hafva i medeltal 45 sjuke, 25 män och 20 kvinnor, dagligen varit sysselsatte med arbete, hvarvid af männen verkstälts tillsammans 7,716 dagsarbeten och af kvinnorna 6,134; af männen hafva inalles 37 varit sysselsatte med handtverk, snickeri, skomakeri o. s. v. Vid *Upsala* hospital är dels med anledning af den större trädgårdsanläggningen, dels äfven genom hospitalet tillhörande, annat jordområde rikt tillfälle beredt för de sjukas sysselsättning. Inrättningen eger ock väl anordnade verkstäder, hvarest äro anstälde 1 skräddare, 1 snickare och 1 skomakare. Under största delen af året hafva jordarbetarne kunnat användas i trädgårdsanläggningen, och hafva derstädes i medeltal dagligen 30 män, fördelade i fem olika arbetslag, varit sysselsatte. I verkstäderna hafva i medeltal omkring 10 män varit dagligen i arbete. Af kvinnorna hafva i medeltal 32 dagligen varit sysselsatta med hvarjehanda qvinnoslöjder samt med handräckning. Antalet dagsverken uppgick för männen till 12,330 och för kvinnorna till 10,293 eller tillsammans till 22,623. Vid *Stockholms* hospital hafva af män, deri äfven handtverkare inberäknade, 9,940 dagsverken blifvit utförda och af kvinnorna 11,059, eller tillsammans 20,999. Vid *Nyköpings* hospital, der tillfälle förut saknats till arbete utomhus, så att patienter plägat af enskilda legas till arbete utom anstalten, ega de sjuke nu mera, sedan inrättningen erhållit en särskild, större köks-trädgård, tillgång på arbete inom anstaltens område. I medeltal voro dagligen 20 män och 22 kvinnor sysselsatte med arbete. Af verkstäder finnas derstädes dylika endast för snickeri och skomakeri. Vid *Vadstena* hospital finnas lämpliga verkstäder för alla vanligast förekommande handtverk; utom hus sysselsättas manliga patienterna hufvudsakligen med vedsågning, trädgårdsskötsel och handräckning; de qvinliga patienterna verkställa spånad, väfnad, sömnad och stickning; 70—80 af hvardera könet hafva under året användts i arbete. Tillsammans hade 25,727 dagsverken utgjorts, hvaraf 18,094 af män och 7,633 af kvinnor. Vid *Vexjö* hospital hafva 25 män varit använde i arbete, hufvudsakligen till smärre jordarbeten, vedsågning och handräckning, samt 45 kvinnor varit sysselsatta med väfnad, spånad, stickning, tvätt och handräckning. Dagsverkenas antal för männen uppgick till 7,727 och för kvinnorna till 5,895 eller tillsammans till 13,622. Vid *Göteborgs* hospital har rikligt tillfälle erbjudits till arbeten med schaktning och planering af hospitalstomten; få yrkeskunnige hafva förekommit bland männen, af hvilka inalles 45 varit använde i arbete; af kvinnorna voro 36 sysselsatta dels med vanlig qvinnoslöjd, dels i tvättstugan, bageriet o. s. v. Antalet mansdagsverken belöpte sig till 9,805 och qvinnodagsverken till 6,000 eller tillsammans till 15,805. Vid *Malmö* hospital voro 40—50 patienter mer eller mindre arbetsföre; för arbeten utom hus erbjuder detta hospital ringa tillfälle. Af männen hade under året 6,141 och af kvinnorna 3,496 eller tillsammans 9,637 dagsverken blifvit utförda. För verkställdt arbete hafva de sjuke i likhet med under föregående år erhållit uppmuntran eller ersättning dels i penningar dels med kaffe och högre brödportion, männen äfven med snus och tobak.

8. Utrymme.

Utrymmet å hospitalen har äfven under redovisningsåret varit synnerligen strängt anlitadt, enligt hvad öfver hufvud framgår vid jämförelsen emellan å hospitalen tillgängliga platser (Tab. 1 kol. 2) och medeltalet sjuke för dag (Tab. 16 kol. 4). Brist på tillgängliga sjukplatser har äfven under detta år varit orsaken till att ett större antal sökande nödgats vänta på inträde lång tid, hvarigenom ofta en gynnsam tidsperiod för behandlingen torde hafva gått förlorad. Att hospitalen varit öfverfyllda af patienter framgår äfven deraf, att vid årets slut icke mindre än 122 sjuke, nemligen 81 män och 41 kvinnor, väntade på inträde, hvaraf

42 män och 14 kvinnor voro anmälde till inträde å Malmö hospital; 11 män och 7 kvinnor vid Hernösands; 9 män och 7 kvinnor å Upsala; 10 män och 4 kvinnor vid Vadstena o. s. v. Antalet af ansökningshandlingar rörande inträde å hospital — hvilka enligt 9 § 1 mom. af nämnda Stadgan den 5 Mars 1858 det åligger vederbörande direktorer att, då alla platser inom respektive hospital äro upptagna, insända till Öfverstyrelsen, som då hänvisar de sökande till annat hospital, der plats för tillfället eller i närmaste framtid anses kunna beredas — har under redovisningsåret uppgått till icke mindre än 212. Under 1876 uppgick detta antal till 174; år 1875 till 154 och år 1874 till 117, utvisande sålunda en fortgående stegring under de sednare åren.

9. Inkomster och utgifter för hospitals underhåll 1877.

Sedan till följd af nåd. brefvet den 12 Maj 1876 alla hospitalens fastigheter, frälseräntor och andra afgälder af fast egendom med utgången af år 1876 indrogos till statsverket och förvaltningen af Malmö barnhusfond vid samma tid öfvertogs af Direktionen öfver allmänna Barnhusinrättningen i Stockholm, samt till hospitals underhåll å riksstaten uppfördes ett förslagsanslag af 450,000 kronor, redogör denna berättelse i Bil. B. och C. för hospitalsunderhållets inkomster och utgifter samt meddelar i Bil. D. ett sammandrag af 1877 års redovisning öfver till hospitalsväsendet anslagne medel, i stället för i föregående berättelser meddelade uppgifter rörande allmänna hospitals- och barnhusfonden.

Idiothemmet å Johannesberg.

Under redovisningsåret har å denna anstalt vårdats 38 barn; under året hafva trenne barn aflidit, i hvilkas ställe andra intagits. En gosse, som i sju år åtnjutit vård vid anstalten, meddelades undervisning för konfirmation; 12 barn hafva icke kunnat mottaga någon undervisning, åt de öfrige har undervisning meddelats dels i läsning och skrifning, dels i handarbeten. Frielevernas antal har varit 9, hvadan det vid statsanslaget fästade villkor blifvit uppfyllt. Inrättningens tjenstepersonal utgöres af 18 personer, hvaribland äfven de barn som tjena vid anstalten äro inbegripna. Såsom understöd har hemmet uppburit 5,000 kronor i statsanslag under samma villkor som förut, eller att 4 elever erhålla kostnadsfri vård, 1,000 kronor af Skaraborgs läns landsting samt 100 kronor af Skyddsföreningen för sinnessjuke.

Skolan för sinnesslöa barn i Stockholm.

Enligt den rörande skolans verksamhet afgifna inspektionsberättelse inhemtas att 35 elever, nemligen 26 gossar och 9 flickor, under redovisningsåret åtnjutit vård och underhåll i skolan. Under året utskrefvos 5, hvaraf tvenne på målsmäns begäran, för att vårdas i föräldrahemmet, och de öfriga trenne utskrefvos såsom icke mottagliga för skolans undervisning, nemligen tvenne gossar till idiotanstalten vid Strömsholm och en flicka till hemmet för vanvårdade flickor i Stockholm, så att elevantalet vid årets slut uppgick till inalles 30, hvaraf 23 gossar och 7 flickor. Af skolans elever hade under samma år 21 kunnat undervisas uti innanläsning, biblisk historia, katekes, naturkunnighet och hufvudräkning, 13 i skrifning och teckning, 11 i räkning på tafla, sång o. s. v.; uti korgmakeri undervisades 5, i skomakeri 4 och i skrädderi 1; 18 elever hade deltagit i trädgårdsarbeten. Under året hade tvenne elever efter förberedande läsning blifvit konfirmerade och begått Herrans heliga nattvard.

Skolans inkomster bestå af föreningens ledamöters afgifter, lärjungeavgifter, räntemedel, inkomster från trädgården och statsanslag, och uppgingo dessa under 1877 inalles till 16,424 kronor 4 öre. Statsanslaget

för året utgick med 5,000 kronor, under vilkor, att minst 20 elever och bland dem 6 afgiftsfritt vid anstalten vårdas och undervisas. Full elevavgift för gossar utgör 480 kronor och för flickor 432 kronor; half avgift för gossar 240 kronor och för flickor 216 kronor. Under år 1877 hade 5 gossar och 5 flickor betalt full avgift, samt 8 vårdats utan avgift. Skolavgifterna uppgingo under redovisningsåret till 7,103 kronor 50 öre och ledamotsavgifterna till 836 kronor. Utgifterna för skolans underhåll, löner, hyra, hushållskostnader, inventariers underhåll m. m. belöpte sig till 14,528 kronor 13 öre.

Vård- och Kuranstalten för nerv- och sinnessjuka i Stockholm.

Denna inom kvarteret "Dagakarlen" å Södermalm belägna privatinrättning förestås af Med. Doktor A. Billberg, hvilken den 1 April 1872 inom ofvannämnda kvarter förhyrde en för ändamålet lämplig lägenhet, hvaraf han den 1 Oktober 1873 genom köp kommit i besittning. Denna egendom innehåller utom 20 boningsrum, tvenne rymliga trädgårdar samt tvenne stenlagda gårdar. Enligt Kongl. resolutionen af den 26 Februari 1877 är Doktor Billberg berättigad att härstädes emottaga högst 18 patienter till vård. Hittills har dock antalet af på en gång närvarande aldrig öfverstigit 12. Under åren 1872—1877 hafva sammanlagdt 91 sjuka blifvit härstädes vårdade, hvaraf 45 blifvit afförde, nemligen 16 såsom tillfrisknade, 10 såsom förbättrade och 14 såsom obotlige. 5 hafva under nämde 6 år aflidit. Vid redovisningsårets början qvarlägo 10 sjuka. 5 blefvo under året intagne och 9 utskrefvos, deraf 4 såsom tillfrisknade, 1 såsom förbättrad och 4 såsom obotlige. Vid årets slut qvarlägo 6. Bland de under året vårdade led 4 af *ursinne*, 1 af *tungsinne*, 4 af *förryckthet*, 5 af *svagsinnet* och 1 af *allmän förlamning*.

Skyddsföreningen för sinnessjuka.

Denna af enskilda personer stiftade förening har under 1877 till hospitalens Öfverläkare öfverlemnadt sammanlagdt 975 kronor, för att efter deras pröfning utdelas åt behöfvande tillfrisknade, då desse utskrifvas från hospitalen. Af detta belopp hafva 69 konvalescenter erhållit understöd, hvarförutom en behöfvande på särskild ansökan erhållit 20 kronor. Till idiothemmet på Johannesberg vid Mariestad har föreningen, i likhet med hvad under de föregående sju åren egt rum, afven för 1877 öfverlemnadt 100 kronor.

Under sin sextonåriga verksamhet har föreningen utdelat ett sammanlagdt belopp af 11,753 kronor. Dess behållning till 1878 utgjorde 23,126 kronor 95 öre.

Medicinalstyrelsen framhårdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåter

N. J. BERLIN.

O. F. HALLIN.

EDV. EDHOLM.

FR. BJÖRNSTRÖM.

D. M. PONTIN.

Stockholm den 7 Februari 1879.

A. J. Bruzelius.

Redogörelse för sjukvården å Rikets samtliga Anstalter för sinnessjukes behandling under år 1877.

§ 1.

Öfversigt öfver *antalet vårdade* å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under år 1877.

Tab. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
	Antal befintliga sjukplat- ser vid årets början.	Qvarliggande sjuke från år 1876.			Intagne under år 1877.			Summa vårdade under år 1877.			Afförde under år 1877.			Qvarliggande till år 1878.		
		m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.
Hernösands	139	70	63	133	19	10	29	89	73	162	15	10	25	74	63	137
Upsala	155	78	76	154	30	21	51	108	97	205	29	21	50	79	76	155
Stockholms	224	114	108	222	17	25	42	131	133	264	17	25	42	114	108	222
Nyköpings	70	34	36	70	5	9	14	39	45	84	5	11	16	34	34	68
Vadstena	360	173	184	357	20	32	52	193	216	409	22	34	56	171	182	353
Vexjö	220	113	95	208	24	27	51	137	122	259	24	17	41	113	105	218
Göteborgs	170	87	84	171	32	25	57	119	109	228	35	26	61	84	83	167
Malmö	175	90	79	169	16	29	45	106	108	214	16	23	39	90	85	175
Visby	30	14	16	30	2	1	3	16	17	33	1	1	2	15	16	31
Summa	1,543	773	741	1,514	165	179	344	938	920	1,858	164	168	332	774	752	1,526

1. *Antalet af befintliga sjukplatser vid årets början.*

Redogörelsen för 1876 upptager de vid samma års slut befintliga sjukplatsernas antal till 1,543, hvilket antal varit det tillgängliga äfven vid början och under fortsättningen af 1877. Mot detta års slut upprättades i Stockholm 16 nya platser derigenom, att det förra predikantsbostället i s. k. "gula Konradsbergs-huset" inrättades till bostäder för 16 lugna patienter, till följd hvaraf sjukplatsernas antal vid 1877 års slut uppgick till 1,559.

2. *Qvarliggande sjuke från år 1876.*

Vid redovisningsårets början funnos å samtliga anstalter 1,514. Af dessa voro 773 män och 741 kvinnor; 51,06 % af de förre och 48,94 % af de senare. Från 1875 till 1876 qvarlägo 1,475.

3. *Intagne under år 1877.*

Antalet intagne har varit 344, nemligen 165 män, 179 kvinnor; 47,96 % af de förre, 52,04 % af de senare. Under 1876 intogos 418, således 74 flere än under 1877. De under 1877 intagne utgjorde 18,51 % af de under samma år vårdade; under 1876, 22,08 %.

4. Antalet vårdade under år 1877.

Detta antal har varit 1,858, nemligen 938 män, 920 kvinnor; 50,48 % af de förre, 49,52 % af de senare. Under 1876 vårdades 1,893, således 35 flere än under redovisningsåret.

5. Afförde under år 1877.

Afförde (friska, förbättrade, oförbättrade eller döda) hafva blifvit 332; 164 män, 168 kvinnor; respektive 49,43 % och 50,57 %. Af alla vårdade hafva 17,87 % blifvit afförde. Under 1876 affördes 379 d. v. s. 20,02 % af de under detta år vårdade. Jämförelsen mellan intagne och afförde utvisar att under redovisningsåret blefvo 12 flere intagne än afförde. Under 1876 blefvo 39 flere intagne än afförde.

6. Qvarliggande till år 1878.

Dessas antal är 1,526. Från 1876 till 1877 qvarlåg 1514. För 1877 har således antalet qvarliggande ökats med 12. Af de till 1878 qvarliggande voro 774 män, 752 kvinnor; respektive 50,72 % och 49,28 %.

Bland de vid redovisningsårets slut vårdade tillhörde 60 första betalningsklassen, 1,466 de öfriga klasserna.

§ 2.

Öfversigt öfver sjukdomsformerna, hvilka förekommit bland vårdade å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under år 1877.

Tab. 2.

1.	2.			3.			4.			5.			6.			7.			8.			9.		
	Ursinne, <i>Mania.</i>			Tungsinne, <i>Melancholia.</i>			Vansinne, <i>Ecnolia.</i>			Förryckthet, <i>Paranoia.</i>			Svagsinnet, <i>Dementia.</i>			Fänighet, <i>Idiotia.</i>			Allmän förlamning, <i>Paralysis generalis.</i>			Fallandesot, <i>Epilepsia.</i>		
	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.
Hernösands.....	17	16	33	11	14	25	10	5	15	11	12	23	32	22	54	—	2	2	3	—	3	5	2	7
Upsala	24	29	53	16	24	40	28	9	37	25	23	48	7	9	16	2	2	4	4	1	5	2	—	2
Stockholms	51	53	104	34	52	86	24	12	36	8	8	16	2	6	8	2	—	2	7	1	8	3	1	4
Nyköpings	7	8	15	3	13	16	4	2	6	11	12	23	5	5	10	4	3	7	1	—	1	4	2	6
Vadstena	38	54	92	28	36	64	32	35	67	10	15	25	48	40	88	17	28	45	6	—	6	14	8	22
Vexjö	39	49	88	29	22	51	26	9	35	10	12	22	19	26	45	3	—	3	1	—	1	10	4	14
Göteborgs	41	46	87	28	30	58	15	9	24	15	11	26	9	9	18	2	2	4	1	—	1	8	2	10
Malmö	7	16	23	15	16	31	35	36	71	28	36	64	13	4	17	4	—	4	1	—	1	3	—	3
Visby	7	9	16	4	8	12	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	
Summa	231	280	511	168	215	383	175	117	292	119	120	248	135	121	256	34	37	71	24	2	26	52	19	71

1,858

1. *Ursinne.* Behäftade med denna sjukdomsform hafva 511 blifvit vårdade; nemligen 231 män och 280 kvinnor; respektive 45,20 % och 54,80 %. I förhållande till *alla* vårdade utgöra de 27,50 %, och 24,62 % af vårdade män, 30,43 % af vårdade kvinnor. Motsvarande tal för 1876 voro 27,05 %; 24,09 %; 29,97 %, utvisande att fortfarande såväl något mer än en fjerdedel af alla vårdade lida af ursinne, som ock att kvinnornas antal är högre än männens. Under redovisningsåret har antalet för ursinne vårdade i förhållande till öfrige vårdade varit högst å anstalterna i Stockholm och Göteborg: 39,39 % å den förra, 38,16 % å den senare, då Visby icke tages med i beräkning.

2. *Tungsinne.* Antalet vårdade är 383, nemligen 168 män, 215 kvinnor, respektive 43,86 % och 56,14 %. Af *alla* vårdade utgöra de af tungsinne sjuke 20,61 %; 17,91 % af vårdade män, 23,37 % af vårdade kvinnor.

Erfarenheteu under detta liksom från föregående år utvisar att något mer än en femtedel af alla vårdade lida af tungsinne. Summan af vårdade för ursinne och tungsinne utgör 894 eller 48,12 % af alla vårdade; 42,54 % af vårdade män, 53,80 % af vårdade qvinnor. Motsvarande tal för 1876 voro: 48,34 %; 42,25 %; 54,36 %.

3. *Vansinne*. Härunder äro uppförde 292; 175 män, 117 qvinnor; respektive 59,93 % och 40,07 %; 15,72 % af *alla* vårdade; 18,65 % af vårdade män, 12,71 % af vårdade qvinnor. Motsvarande tal för 1876 voro: 15,16 %; 18,15 %; 12,19 %.

4. *Förryckthet*. Af 248 vårdade voro 119 män, 129 qvinnor; respektive 47,98 % och 52,02 %. Af *alla* vårdade 13,35 %; af vårdade män 12,68 %, af vårdade qvinnor 14,02 %. Motsvarande tal för 1876 voro: 13,26 %; 13,06 %; 13,46 %.

5. *Svagsinnet*. Vårdade 256; 135 män, 121 qvinnor, respektive 52,73 % och 47,27 %. Af *alla* vårdade 13,79 %; af vårdade män 14,38 %, af vårdade qvinnor 13,15 %.

6. *Fånighet*. Vårdade 71; 34 af manligt, 37 af qvinligt kön. Af *alla* vårdade utgöra de fänige 3,82 %; af vårdade män 3,62 %, af vårdade qvinnor 4,02 %.

7. *Allmän förlamning*. Vårdade 26; 24 män, 2 qvinnor. Af *alla* vårdade 1,39 %; af vårdade män 2,56 %, af vårdade qvinnor 0,22 %. Motsvarande tal för 1876 voro: 1,16 %; 2,12 %; 0,21 %.

8. *Fallandesot*. Vårdade 71; 52 män, 19 qvinnor; respektive 73,24 % och 26,76 %. Under 1876 vårdades likaledes 71. Af *alla* vårdade under 1877: 3,82 %; 5,54 % af vårdade män, 2,06 % af vårdade qvinnor; under 1876, 3,75 % af *alla* vårdade.

Sålunda hafva af *alla* vårdade 27,50 % lidit af ursinne; 20,61 % tungsinne; 15,72 % vansinne; 13,35 % förryckthet; 13,79 % svagsinnet; 3,82 % fånighet; 1,39 % allmän förlamning; 3,82 % fallandesot.

Öfversigt öfver komplikationer med sinnessjukdom, hvilka bland fallandesotssjuka förekommit under år 1877.

Tab. 3.

1.		2.			3.		4.		5.		6.	
		Vårdade under år 1877.			K o m p l i k a t i o n e r.							
					Ursinne.		Tungsinne.		Svagsinnet.		Fånighet.	
		m.	qv.	S:a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
Hernösands		5	2	7	3	1	—	—	2	—	—	1
Upsala		2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms		3	1	4	3	1	—	—	—	—	—	—
Nyköpings		4	2	6	3	2	—	—	—	—	1	—
Vadstena		14	8	22	2	1	—	—	7	2	5	5
Vexjö		10	4	14	6	3	1	—	3	1	—	—
Göteborgs		8	2	10	7	2	—	—	—	—	1	—
Malmö		3	—	3	2	—	—	—	1	—	—	—
Visby		3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—
Summa		52	19	71	31	10	1	—	13	3	7	6

Af de för fallandesot vårdade hafva således 57,75 % tillika lidit af ursinne, 1,40 % af tungsinne, 22,53 % af svagsinnet och 18,31 % varit fänige.

Det största antalet fallandesjuka vårdas fortfarande på Vadstena, nemligen 5,38 % af alla der vårdade.

Öfversigt öfver de å samtliga anstalter för sinne

Tab. 4.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.											
Sjukdomsform.	A n s t a l t.										Årstid för insjuknandet.																							
	Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Vadstena.	Vexjö.	Göteborg.	Malmö.	Visby.	Summa intagne.	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Öränd.											
	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv. m. qv. S:a.																								
Ursinne. <i>Mania</i>	7	4	12	6	5	13	4	2	9	12	10	14	13	12	4	9	1	1	65	73	138	6	5	5	13	13	14	8	4	3	10	9	15	33
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	5	4	4	12	6	10	1	5	2	13	9	9	12	12	7	7	—	—	46	72	118	4	7	8	8	12	9	11	5	8	4	7	7	28
Vansinne. <i>Ecnia</i>	3	1	9	3	1	1	—	—	4	4	1	—	6	1	1	5	—	—	25	15	40	—	1	2	5	1	4	—	2	—	1	1	2	21
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	—	1	2	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	7	—	—	3	11	14	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	12	
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	3	—	—	—	1	—	—	2	2	1	1	—	—	—	1	—	—	—	7	4	11	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	8	
Fånighet. <i>Idiotia</i>	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Allmän förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	1	—	2	—	4	1	—	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	12	1	13	—	—	1	—	—	—	1	—	1	2	2	1	5
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	1	—	—	—	1	—	—	—	4	3	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Summa	19	10	30	21	17	25	5	9	20	32	24	27	32	25	16	29	2	1	165	179	344	11	13	18	26	26	28	22	11	12	17	20	26	114

Förhållandet mellan de intagne och de vårdade (se Tab. 1) vid hvarje anstalt utvisar omsättningens storlek och uttryckes med följande procenttal:

Hernösand.	Upsala.	Stockholm.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Göteborg.	Malmö.	Visby.
17,90 %.	24,88 %.	15,90 %	16,67 %.	12,71 %.	19,69 %.	25,00 %.	21,03 %.	9,09 %.

Häraf synes att omsättningen varit trögast vid Visby, dernäst vid Vadstena och liffigast vid Göteborgs hospital.

1. *Sjukdomsformerna.* a) *Ursinne.* Af de 138 med denna form intagna voro 65 män, 73 kvinnor; 40,12 % af *alla* intagne; 39,39 % af intagne män, 40,78 % af intagna kvinnor. Motsvarande tal för 1876 voro 40,91 %; 38,77 % och 42,79 %. Med hänsyn till de särskilda anstalterna blir förhållandet mellan intagne sjuke med ursinne och *alla* intagne följande:

Hernösand.	Upsala.	Stockholm.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Göteborg.	Malmö.	Visby.
38,00 %.	35,29 %.	42,86 %.	42,86 %.	40,38 %.	47,06 %.	43,86 %.	28,89 %.	66,67 %.

b) *Tungsinne.* Intagne 118, nemligen 46 män, 72 kvinnor. Af *alla* intagne utgöra dessa 34,30 %; 27,88 % af intagne män, 40,22 % af intagna kvinnor. Motsvarande tal för 1876 voro 31,58 %; 26,02 %; 36,49 %. Förhållandet mellan intagne sjuke med tungsinne och *alla* intagne vid de särskilda anstalterna har varit:

Hernösand.	Upsala.	Stockholm.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Göteborg.	Malmö.	Visby.
31,03 %.	31,39 %.	39,52 %.	42,86 %.	28,85 %.	35,29 %.	42,10 %.	31,11 %.	0,00 %.

Af ursinne och tungsinne sjuke hafva således tillsammans blifvit intagne 256, d. ä. 74,42 % af *alla* intagna. Motsvarande tal för 1876 var 72,49 %.

c) *Vansinne.* Af 40 intagne voro 25 män, 15 kvinnor; 11,63 % af *alla* intagne; 15,15 % af intagne män; 8,38 % af intagna kvinnor. Motsvarande tal för 1876 voro: 11,96 %; 15,30 %; 9 %.

sjukens behandling under år 1877 intagne.

25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.	45.
Ålder vid intagningen.							Sjukdomens bestånd före intagningen.								Antal förutgångna anfall.					
I 11-ite-20-årslefnadsåret.	21-30.	31-40.	41-50.	51-60.	61-70.	Öfver 70 år.	Under 3 månader.	3-12 månader.	1-2 år.	2-3.	3-4.	4-5.	Öfver 5 år.	Okändt.	Intet.	En.	Två.	Tre.	Fyra eller derutöfver.	Okändt.
m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.
5 2 2 —																				

d) *Förryckthet.* 14 intagne; 4,07 % af *alla* intagne; 1,82 % män, 6,15 % kvinnor.

e) *Svagsinhet.* 11 intagne; 3,20 % af *alla* intagne; 4,24 % män, 2,23 % kvinnor.

f) *Fånighet.* 3 intagne; 0,87 % af *alla* intagne; 1,82 % män.

g) *Allmän förlamning.* 13 intagne; 3,78 % af *alla* intagne; 7,27 % män, 0,56 % kvinnor.

h) *Fallandesot.* 7 intagne; 2,03 % af *alla* intagne; 2,36 % män, 1,67 % kvinnor.

2. *Årstid för insjuknandet bland de intagne.* Denna har ej kunnat bestämmas för flere än 230 bland de 344 intagne. Bland dessa har högsta antalet för månad förekommit under Juni, det lägsta under Januari och Augusti. Under årets första kvartal hafva 42 insjuknat; under det andra 80; under det tredje 45; under det fjärde 63.

3. *Ålder vid intagningen.* Förhållandet härmed är:

Under 10 år.	11-20 år.	21-30.	31-40.	41-50.	51-60.	61-70.	Öfver 70 år.
0,00 %.	6,10 %.	29,95 %.	26,16 %.	20,93 %.	12,79 %.	4,07 %.	0,00 %.

4. *Sjukdomens bestånd före intagningen.* Bland de 344 intagne har förhållandet härmed kunnat utrönas för 326, således för 94,77 %. De olika beståndstiderna för sagde 326 patienter utvisas som följer:

Under 3 månader.	3-12 månader.	1-2 år.	2-3.	3-4.	4-5.	Öfver 5 år.
32,52 %.	28,22 %.	12,88 %.	5,21 %.	2,76 %.	3,68 %.	14,73 %.

Nära en tredjedel af dessa hafva således blifvit intagne inom 3 månader från sjukdomens utbrott. Intagne för *ursinne* inom 3 månader från första utbrottet utgöra 47,10 % af *alla* för sådan sjukdom intagne; af *alla* med *tungsinne* endast 27,12 %; för båda dessa former tillsammans 37,89 % inom 3 månader från insjuknandet.

5. *Antalet förutgångna anfall, före intagningen, af sinnessjukdom.* Detta förhållande har kunnat bestämmas för 309 bland de 344 intagne, således för 89,82 %. De recidiverande fallen och de för första gången insjuknade förhålla sig som följer:

Första gången insjuknade.	Andra gången.	Tredje gången.	Fjerde gången.	Femte gången och derutöfver.
67,31 %.	17,48 %.	6,15 %.	3,56 %.	5,50 %.

De för första gången uppträdande fallen förhålla sig sålunda till återfallen som 67,31 % till 32,69 %. Under 1876 voro motsvarande tal 70,67 % och 29,33 %; under 1875, 67,70 % och 32,30 %; under 1874, 62,91 % och 37,06 %. Det kan derföre fortfarande anses såsom regel, att af de intagne, om hvilka ifrågavarande förhållande är känt, omkring två tredjedelar hafva insjuknat för första gången och en tredjedel haft förutgående anfall.

§ 4.

Uppgift på åldern, då sinnessjukdom för första gången uppträdt bland de under år 1877 intagne.

Tab. 5.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Sjukdomsform.	Under 15 år.	15—20.	21—25.	26—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.	Okänd.	Summa.
	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv. S.a.
Ursinne. <i>Mania</i>	2 1	7 14	22 13	10 12	7 17	7 6	2 6	1 2	— —	7 2	65 73 138
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	— —	5 2	9 4	5 8	10 23	7 14	2 15	— 3	— —	8 3	46 72 118
Vansinne. <i>Ecnia</i>	— 1	3 —	5 1	3 4	8 4	6 4	— —	— —	— —	1 25	15 40
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	— —	4 1	— 1	1 1	— 2	— 1	— —	— —	— —	1 3	3 11 14
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	— —	2 1	1 —	2 —	— 2	— —	1 —	— —	— —	— 7	4 11
Fånighet. <i>Idiotia</i>	3 —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— 3	— 3
Allmän förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	— —	— —	— —	2 —	5 —	3 1	2 —	— —	— —	— 12	1 13
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	2 1	2 1	— —	— 1	— —	— —	— —	— —	— —	— 4	3 7
Summa	7 3	19 22	38 18	23 26	30 48	25 26	6 22	1 5	— —	16 9	165 179 344

Öfversigt öfver de från samtliga anstalter för sinnes-

Tab. 6.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.																		
Sjukdomsform vid intagningen.	A n s t a l t.										T i l l																								
											Å l d e r.																								
	Hernösands.	Uppsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Vadstena.	Verö.	Göteborgs.	Malmö.	Visby.	Summa aförde.	I 11-å-20-å- lefnadsåret.	21-30.	31-40.	41-50.	51-60.	61-70.	Öfver 70 år.																		
	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv. S.a.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.																		
Ursinne. <i>Mania</i>	8	2	5	7	5	13	2	4	6	16	11	8	17	18	4	6	—	1	58	75	133	3	6	11	16	3	11	3	7	1	6	5	2	1	—
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	2	6	7	9	7	11	—	6	6	10	4	6	5	4	5	5	1	—	37	57	94	2	1	4	3	4	10	3	5	—	5	—	4	—	—
Vansinne. <i>Ecnia</i>	2	1	6	3	1	—	1	—	2	5	—	—	5	2	2	6	—	—	19	17	36	—	—	1	—	4	1	—	1	1	—	—	—	—	—
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	—	—	5	1	—	—	—	—	—	1	—	2	1	3	5	—	—	—	11	7	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	1	—	2	—	—	1	—	—	1	3	3	3	—	—	1	—	—	—	9	6	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fånighet. <i>Idiotia</i>	—	1	1	1	—	—	—	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	5	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Allm. förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	2	—	2	—	4	—	—	4	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	14	—	14	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	—	—	1	—	—	2	—	2	—	4	—	2	—	2	—	—	—	—	13	—	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Okänd	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	15	10	29	21	17	25	5	11	22	34	24	17	35	26	16	23	1	1	164	168	332	5	7	17	19	11	22	7	13	2	11	5	6	1	—

Ofvan har i § 1, mom. 5, redan blifvit uppgifvet, att de affördes antal under året utgjorde 332, eller 17,87 % af *alla* vårdade; sålunda har icke fullt *en* af *fem* bland de vårdade lemnat anstalterna, vare sig såsom tillfrisknad, förbättrad, oförbättrad eller död. Förhållandet mellan afförde och vårdade vid de särskilda anstalterna har varit:

Hernösand.	Upsala.	Stockholm.	Nyköping.	Vadstena.	Vexjö.	Göteborg.	Malmö.	Visby.
15,43 %.	24,39 %.	15,91 %.	19,05 %.	13,69 %.	15,83 %.	26,75 %.	18,22 %.	6,06 %.

Högsta antalet afförde i förhållande till vårdade har under året förekommit å Göteborgs och Upsala anstalter; det lägsta å Visby och Vadstena.

1) *Afförde tillfrisknade.* Af *alla* afförde hafva 126 lemnat anstalterna såsom till helsan återstälde, 48 män, 78 qvinnor; 6,78 % af *alla* vårdade; 5,12 % af vårdade män, 8,48 % af vårdade qvinnor. Under 1876 tillfrisknade 7,98 % af *alla* vårdade; 6,37 % af vårdade män, 9,57 % af vårdade qvinnor.

Öfversigt öfver de å samtliga anstalter för sinnes

Tab. 7.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	
Sjukdomsform vid intagningen.	A n s t a l t.										Å l d e r.						V i s t e l s e t i d.						
	Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Vadstena.	Vexjö.	Göteborgs.	Malmö.	Visby.	Summa afifne.	1 11-åre-30-åre femårsstret.						Öfver 70 år.	Under 1 år.	1-5.	6-10.	11-15.	16-20.	Öfver 20 år.
											21-30.	31-40.	41-50.	51-60.	61-70.								
											m. q.	m. q.	m. q.	m. q.	m. q.	m. q.							
Ursinne. <i>Mania</i>	2 2	— 2	2 2	— 1	2 5	3 1	3 —	— 1	— 1	12 15 27	— 1	2 3	3 3	1 3	4 1	1 2	1 2	6 4	4 3	— 1	1 4	1 1	— 2
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	— 2	— 1	3 2	— —	2 3	3 3	1 —	— 1	— —	10 11 21	— —	— 1	— 3	2 1	4 3	4 1	1 1	4 7	5 2	1 2	— —	— —	— —
Vansinne. <i>Ecnia</i>	— 1	— —	— —	— —	1 3	— —	— 2	— 1	— —	2 6 8	— —	— —	— 1	— 1	2 —	— 3	— 1	— 2	— 3	2 1	— —	— —	— —
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	— —	2 1	— —	— —	— —	1 —	1 —	2 1	— —	6 2 8	— —	1 1	2 1	— —	— 1	— 2	— —	— 1	1 —	— 1	2 —	— —	— 3
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	1 —	2 —	— 1	— —	— 1	3 2	— —	— —	— —	6 4 10	— —	— 1	— 1	— —	— 3	— —	1 2	— 1	1 1	— —	1 1	— —	4 1
Fånighet. <i>Idiotia</i>	— 1	— —	— —	— —	— 2	— —	— 1	— —	— —	4 4	— —	— —	— —	— 3	— —	— —	— 1	— —	— —	— 1	— —	— —	— 3
Allmän förflämning. <i>Paralysis generalis</i>	2 —	— —	3 —	— —	4 —	1 —	1 —	— —	— —	11 — 11	— —	— —	4 —	4 —	3 —	— —	— —	7 —	4 —	— —	— —	— —	— —
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	— —	1 —	— —	2 —	2 —	3 —	— —	— 1	— —	9 — 9	— —	— 2	— 2	— 3	— —	— 2	— —	1 —	2 —	— 3	— 2	— 1	— —
Okänd	— —	— —	— —	— 1	— —	— —	— —	— —	— —	1 1	— —	— —	— —	— 1	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— 1
Summa	5 6	5 4	8 5	2 2	11 14	14 6	6 3	5 2	— 1	56 43 99	— 1	7 4	15 7	10 13	14 8	6 5	4 5	18 15	17 9	6 6	6 5	2 1	7 7

1. *Antalet affidne.* Uti föregående § är dödlighetsförhållandet i allmänhet redan angifvet; för det samma inom hvarje särskild anstalt redogöres uti nästföljande §. Med hänsyn till dödligheten bland alla vårdade efter de olika sjukdomsformerna anføres:

Ursinne.	Tungsinne.	Vansinne.	Förryckthet.	Svagsinnet.	Fånighet.	Allmän förflämning.	Fallandesot.
5,28 %.	5,48 %.	2,74 %.	3,23 %.	3,90 %.	5,63 %.	42,31 %.	12,67 %.

2. *Dödsorsaker.* Tabellen upplyser om de speciella sjukdomstillstånd, som närmast framkallat döden. Talrikast bland dessa framstå akut och kronisk lunginflammation, hjernsjukdomar samt mag- och tarminflammation, för hvilka sjukdomar tillsammanlagdt 57,58 % af de affidne dukt under. Af hjernsjukdomar hafva sammanräknadt 16,16 % affidit.

1. *Tillfrisknade.* Den högsta tillfriskningsprocenten visar anstalten i Upsala och dernäst Nyköpings, Göteborgs och Stockholms. Lågst är den vid Visby. Vexlingarne i antalet tillfrisknade i förhållande till vårdade bero på omständigheter, som i föregående årsberättelser blifvit antydda.

2. *Förbättrade.* Antalet af dem bland de vårdade, hvilka utgått förbättrade, vexlar vid de särskilda anstalterna mellan 8,29 % och 0 %.

3. *Oförbättrade och obotlige.* Bland de under denna kategori afförde hafva vid Stockholms och Visby anstalt icke några förekommit; vid Vadstena 0,73 % af de vårdade, under det Malmö visar 8,88 % och Göteborgs 3,07 %.

4. *Döde.* Högsta dödlighetsprocenten har under redovisningsåret förefunnits å anstalten i Vexjö, dernäst i Hesnösands och Vadstena; den lägsta vid Visby.

§ 8.

Öfversigt öfver de å samtliga anstalter för sinnessjukas behandling under år 1877 vårdades *lefnadsålder*.

Tab. 9.

1.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
	I 11:te—20:de lefnadsåret.		21—30.		31—40.		41—50.		51—60.		61—70.		Öfver 70 år.	
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
Hesnösands	2	—	20	8	28	13	15	32	16	12	8	7	—	1
Upsala	3	—	27	14	38	27	20	20	10	23	9	11	1	2
Stockholms	3	1	21	20	36	32	43	42	20	23	6	12	2	3
Nyköpings	—	1	8	5	9	14	16	13	3	7	2	2	1	3
Vadstena	3	2	35	24	54	48	51	59	34	49	13	22	3	12
Vexjö	2	5	32	19	36	36	30	26	23	27	10	5	4	4
Göteborgs	6	6	29	20	40	25	19	24	22	27	3	4	—	3
Malmö	—	6	20	18	30	25	32	25	16	28	7	5	1	1
Visby	1	—	1	2	4	4	6	5	3	4	1	1	—	1
Summa	20	21	193	130	275	224	232	246	147	200	59	69	12	30

Tab. 10.

Öfversigt öfver de å samtliga anstalter för sinnessjukas

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.											
Sjukdomsform.	A n s t a l t .																				
	Hernösands.		Upsala.		Stockholms.		Nyköpings.		Vadstena.		Vexjö.		Göteborgs.		Malmö.		Visby.		Summa befintliga sjuke den 31 Dec. 1877.		
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	
	S.a.																				
Ursinne. <i>Mania</i>	8	13	15	19	46	40	4	3	32	39	28	41	22	27	3	10	7	8	165	200	365
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	10	7	8	14	27	41	3	7	22	26	25	16	22	25	10	11	3	8	130	155	285
Vansinne. <i>Ecnia</i>	7	4	22	5	23	12	3	2	30	30	26	9	10	7	33	30	1	—	155	99	254
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	12	13	18	21	8	8	11	13	10	15	9	12	15	11	25	31	1	—	109	124	233
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	31	23	12	15	2	5	6	4	48	38	16	23	7	10	13	3	—	—	135	121	256
Fånighet. <i>Idiotia</i>	—	1	1	1	2	—	4	3	15	26	3	—	2	1	4	—	—	—	31	32	63
Allmän förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	1	—	2	1	3	1	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	10	2	12
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	5	2	1	—	3	1	2	2	12	8	6	4	6	2	1	—	3	—	39	19	58
Summ	74	63	79	76	114	108	34	34	171	182	113	105	84	83	90	85	15	16	774	752	1,526

Förhållandet mellan de i olika åldersklasser vårdade är följande:

I 11:te—20:de lefnadsåret.	21—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.
2,21 %.	17,38 %.	26,86 %.	25,73 %.	18,68 %.	6,88 %.	2,26 %.

Likason föregående år innehar således mer än hälften af de vårdade en ålder mellan 31—50 år.

Af tabellen 9 synes att samma förhållande eger rum med de vårdade männens och kvinnornas ålder, som jemväl förut anmärkts, eller att antalet män öfverstiger kvinnornas antal till och med 40:de lefnads-året, men att derefter de vårdade kvinnornas antal är större.

9.

behandling den 31 December 1877 befintlige sjuke.

12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
L e f n a d s å l d e r.							Vistelsetid inom anstalt.							Sjukdomens bestånd före intagningen.						
I 11:te—20:de lefnadsåret.	21—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.	Under 1 år.	1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.	Under 3 månader.	3—12 månader.	1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.	Okänd.
m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.
4 5	46 38	41 52	41 54	16 25	15 20	2 6	44 38	21 34	11 20	13 19	14 13	62 76	43 43	36 47	21 18	14 10	7 10	6 6	27 47	11 19
— 1	22 17	46 39	34 41	21 45	7 11	— 2	36 46	24 24	6 16	10 12	15 8	39 49	16 35	37 59	19 21	17 13	9 4	7 3	15 13	10 7
— 1	2 19	5 52	27 50	32 19	23 12	2 2	20 12	18 14	13 11	11 9	5 4	88 49	9 5	32 12	18 19	17 15	12 6	9 6	40 30	18 6
— 1	1 9	10 27	18 29	36 30	31 10	17 4	11 3	7 5	12 9	8 2	9 7	12 83	76 6	5 7	18 16	15 11	11 7	6 10	4 35	48 17
— 1	17 7	47 31	35 32	21 38	10 7	5 6	7 4	9 6	6 7	11 5	5 4	97 95	4 4	9 18	13 10	12 10	8 4	12 5	58 53	19 17
— 1	5 1	11 6	9 7	2 12	1 5	2 1	3 —	3 —	— —	3 2	1 —	21 30	— —	— —	— —	— —	— —	— —	31 32	— —
— 1	— —	— 4	1 5	1 1	— —	— —	6 1	1 1	— —	1 —	1 —	1 —	3 1	2 1	3 —	2 —	— —	— —	— —	— —
— 1	1 7	5 18	7 9	6 4	— 1	— —	2 3	5 4	3 2	5 —	— —	24 10	— —	— —	1 —	2 —	2 —	2 —	28 18	4 1
6 9	125 83	246 181	212 209	114 174	56 68	15 28	121 111	86 95	48 64	56 56	48 41	415 385	81 93	123 155	91 83	75 59	45 30	46 24	234 241	79 67

1. *Antalet sjuke.* Vid 1877 års början funnos, enligt § 1, å samtliga anstalter 1,514 sjuke; vid årets slut funnos 1,526, således visar sig en tillökning af 12 sjuke under året.

2. *Sjukdomsformerna bland de vid 1877 års slut befintliga sjuke.* Förhållandet mellan antalet inom hvar och en af de särskilda sjukdomsformerna och hela antalet sjuke är:

Ursinne.	Tungsinne.	Vansinne.	Förryckthet.	Svagsinhet.	Fånighet.	Allmän förlamning.	Fallandesot.
23,92 %.	18,68 %.	16,64 %.	15,27 %.	16,77 %.	4,13 %.	0,79 %.	3,80 %.

Denna beräkning utvisar ett förhållande, som nära öfverensstämmer med det, som egt rum under föregående åren.

3. *Vistelsetiden inom anstalt.*

Under 1 år.	Mellan 1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.
15,20 %.	11,86 %.	7,34 %.	7,34 %.	5,83 %.	52,43 %.

Således hade mer än hälften af alla vid årets slut qvarliggande vistats inom anstalt mer än 5 år och 15,20 % mindre än ett år. Vid slutet af 1876 utgjorde den förra kategorien 50,53 % och den senare 18,10 %. Af alla *ursinnige* hade 22,47 % varit intagne under kortare tid än ett år och 37,81 % öfver 5 år; af de *tung-sinte* 28,77 % och 30,88 %.

4. *Sjukdomens bestånd före intagningen.* Bland de 1,526 sjuke har förhållandet i detta hänseende kunnat bestämmas för 1,380, d. ä. 90,43 %. De sålunda bestämda fallen förhålla sig som följer:

Under 3 månader.	3—12 månader.	1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.
12,61 %.	20,14 %.	12,61 %.	9,71 %.	5,44 %.	5,07 %.	34,42 %.

Endast omkring hvar åttonde sjuk har blifvit intagen å någon af anstalterna inom 3 månader från sjukdomens utbrott; mer än en tredjedel af hela sjukantalet har icke blifvit till vård intagen, förrän sjukdomen redan fortfarit öfver fem år. Inom första året har dock i det närmaste en tredjedel blifvit intagen. Enahanda förhållande, som för föregående åren blifvit anmärkt, att nemligen inträde till vård å anstalt som regel sökes tidigare för qvinnor än för män, har äfven under redovisningsåret egt rum. Sålunda hafva af samtliga män endast 26,36 % blifvit intagne inom första året från sjukdomens utbrott, men af qvinnor 32,97 %.

Härmed öfverensstämmande förhållande eger ock rum om det beräknas för sjukdomsformerna ursinne och tungsinne.

§ 10.

Öfversigt öfver de sjukas *fördelning* inom samtliga anstalter för sinnessjukas behandling den 31 December 1877. Tab. 11.

1.	2. 3. 4. 5. 6. 7.														8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.																			
	Med hänsyn till afgift.														Med hänsyn till symptomernas beskaffenhet.																			
															S n y g g e.										O s n y g g e.									
	Beta- lande i första klass.		Beta- lande i andra klass.		Beta- lande i tredje klass.		Utan avgift.		Summa befintliga sjuke.		Af desse voro till- talade för straffbar handling.		Lugne.		Orolige.		Väldsamme.		Summa.		Lugne.		Orolige.		Väld- samme.		Summa.							
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	S.a.			
Hernösands.....	2	2	5	3	57	57	10	1	74	63	137	7	—	46	30	76	9	13	22	2	—	2	57	43	100	8	5	6	11	3	4	17	20	37
Upsala.....	—	—	21	9	51	63	7	4	79	76	155	7	1	47	40	87	17	11	28	1	1	2	65	52	117	8	10	6	12	—	2	14	24	38
Stockholms.....	9	9	24	15	72	84	9	—	114	108	222	11	—	42	33	75	40	37	77	10	12	22	92	82	174	—	1	15	17	7	8	22	26	48
Nyköpings.....	—	—	3	1	31	30	—	3	34	34	68	1	1	13	9	22	9	15	24	4	2	6	26	26	52	3	4	4	4	1	—	8	8	16
Vadstena.....	12	10	26	23	117	137	16	12	171	182	353	13	3	80	82	162	43	43	86	8	9	17	131	134	265	13	15	15	24	12	9	40	48	88
Vexjö.....	8	8	9	16	91	79	5	2	113	105	218	14	7	88	74	162	5	6	11	2	—	2	95	80	175	10	11	7	14	1	—	18	25	43
Göteborgs.....	—	—	15	25	69	57	—	1	84	83	167	12	3	39	26	65	24	29	53	8	5	13	71	60	131	9	10	4	8	—	5	13	23	36
Malmö.....	—	—	26	15	58	66	6	4	90	85	175	14	5	23	21	44	46	39	85	5	3	8	74	63	137	1	3	14	14	1	5	16	22	38
Visby.....	—	—	1	12	12	3	3	3	15	16	31	2	1	3	6	9	4	1	5	4	6	10	11	13	24	—	—	—	—	4	3	4	3	7
Summa	31	29	129	108	558	585	56	30	774	752	1,526	81	21	381	321	702	107	104	391	44	38	82	622	553	1,175	52	59	71	104	29	36	152	190	351

1. *Med hänsyn till afgift. a) Betalande i första klass.* Omsättningen bland de sjuke inom denna klass har varit följande:

1.	2.		3.		4.		5.		6.	
	Qvarliggande från 1876.		Intagne under 1877.		Summa vårdade.		Afförde under 1877.		Qvarliggande till 1878.	
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
Hernösands.....	3	1	2	1	5	2	3	—	2	2
Stockholms.....	10	8	10	7	20	15	11	6	9	9
Vadstena.....	13	11	7	4	20	15	8	5	12	10
Vexjö.....	7	9	2	—	9	9	1	1	8	8
Summa	33	20	21	12	54	41	23	12	31	20

De 95 hithörande vårdade utgöra 5,11 % af *alla* vårdade; de 33 intagne 9,59 % af *alla* intagne; de 35 afförde 10,54 % af *alla* afförde. Under 1876 vårdades inom denna klass 82. De qvarliggandes antal från 1875 till 1876, 59; från 1876 till 1877, 62. b) *Betalande i andra klass.* Dessa voro vid 1877 års slut 237, d. ä. 15,53 % af *alla* då befintlige; motsvarande tal vid 1876 års slut utgjorde 16,31 %. c) *Betalande i tredje klass.* Hit höra 1,143, d. ä. 74,90 % af *alla* vid årets slut befintlige. Motsvarande tal vid 1876 års slut voro 1,102 och 72,79 %. d) *Vårdade utan afgift* voro vid årets slut 86, d. ä. 5,61 % af *alla* befintlige. e) *Tilltalade eller dömda för straffbar handling, s. k. kriminalpatienter.* Hit äro räknade, såsom förut skett, icke allenast dömda förbrytare, hvilka under staaftiden blifvit sinnessjuka, utan äfven sjuke ransakningsfångar och sådana, som under sinnessjukdom begått straffbar handling och fördenskull icke kunnat till straff dömas, men såsom för allmänna säkerheten vådligt blifvit å anstalt intagne. Antalet af *alla* dessa var vid årets slut 102; 81 män, 21 kvinnor; 6,68 % af *alla* befintlige; 10,16 % af befintlige män; 2,79 % af befintlige kvinnor. Vid 1876 års slut funnos äfven 102 kriminalpatienter. Inom de särskilda anstalterna var förhållandet mellan kriminalpatienterna och öfrige sjuke vid 1877 års slut följande:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Vadstena.	Vexjö.	Göteborgs.	Malmö.	Visby.
5,10 %.	5,16 %.	4,95 %.	2,94 %.	4,53 %.	9,63 %.	8,98 %.	10,86 %.	9,68 %.

Liksom under föregående år har Malmö det högsta relativa antalet kriminalpatienter; dernäst stå Visby och Vexjö; det lägsta förekommer å Nyköpings. — Af de 102 s. k. kriminalpatienterna hafva följande brottsliga handlingar blifvit begångna:

Mord å föräldrar.....	1	Våld å främmande person.....	12
Mord å syskon.....	1	Försök till våldtäkt.....	1
Barnamord.....	6	Stöld.....	16
Mord å hustru.....	1	Mordbrand eller försök dertill.....	21
Mord å främmande person.....	21	Rån.....	1
Mord och mordbrand.....	2	Hemfridsbrott.....	1
Mordförsök.....	4	Förfalskning.....	1
Dråp.....	4	Sedelutprångling.....	1
Öfvervåld å föräldrar.....	2	Skada å jernväg.....	1
Våld mot make.....	1	Icke uppgifvet brott.....	3
Misshandling af fosterbarn.....	1		

Öfversigt öfver de å samtliga anstalter för sinnessjukas behandling den

Tab. 12.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.														
Sjukdomsform vid intagningen.	Födel.																											
	Stockholms Stad.	Stockholms Län.	Upsala Län.	Södermanlands Län.	Östergötlands Län.	Jönköpings Län.	Kronobergs Län.	Kalmar Län.	Gotlands Län.	Blekinge Län.	Kristianstads Län.	Malmöhus Län.	Hallands Län.	Göteborgs och Bohus Län.														
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.														
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.														
Ursinne. <i>Mania</i>	9	11	12	13	7	5	7	5	18	21	3	11	18	9	7	15	5	6	2	11	1	2	4	11	2	2	15	16
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	2	16	12	9	2	2	8	7	14	21	6	9	9	6	6	4	2	9	2	3	2	2	11	9	5	4	11	10
Vansinne. <i>Ecnoia</i>	4	3	9	5	5	4	4	2	12	11	5	2	12	3	10	4	1	—	10	2	6	5	23	23	—	2	5	4
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	3	3	6	5	6	10	6	10	—	7	2	2	6	3	3	3	—	1	3	1	9	7	16	25	1	3	7	5
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	1	4	3	—	2	5	1	1	7	4	4	5	6	11	7	8	—	—	4	3	4	—	3	—	—	1	1	1
Fänighet. <i>Idiotia</i>	—	—	2	1	—	2	4	3	6	3	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Allmän förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	2	—	—	—	—	1	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	1	1	1	1	—	1	2	2	6	3	3	1	1	2	1	2	3	—	1	—	—	—	2	—	—	—	4	2
Okänd.....	—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	22	38	45	34	22	30	35	33	65	71	25	30	54	34	35	36	11	16	22	20	23	16	67	73	9	13	47	44

Siffrorna i denna tabell angifva icke någon anmärkningsvärd afvikelse från de förhållanden, som i föregående årsberättelse blifvit beräknade.

§ 12.

Öfversigt öfver de å samtliga anstalter för sinnessjukas behandling vid 1877 års början qvarliggandes och under år 1877 intagnes *stånd och yrke*.

Tab. 13.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Stånd och yrke.	Qvarliggande vid 1877 års början.	Intagne under år 1877.								
		Sjukdomsform.								
		Ursinne.	Tungsinne.	Vansinne.	Förryckthet.	Svagsinnet.	Fänighet.	Allmän förlamning.	Fallandesot.	Summa intagne.
	m. qv. S.a.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.
Presterskap.....	6 10 16	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Lärare vid elementarläroverk.....	3 3 6	1	—	2	—	—	—	—	—	3
Lärare vid folkskolor.....	5 9 14	1	1	1	—	1	—	—	—	1
Litteratör, Guvernante.....	1 3 4	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Juridiska tjenstemän.....	2 5 7	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Notarie, Kammarkrifvare.....	5 4 9	—	1	1	—	—	—	1	—	2
Landsböfding.....	— 2 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poststaten.....	1 1 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och Jägeristaten.....	2 3 5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jernvägs-, Telegrafstaten och Civilingeniörer.....	7 4 11	1	1	—	—	—	—	2	—	4
Fiskal, Länsman och Poliskonstaplar.....	2 5 7	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Vaktmästare.....	— 3 3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kyrkbetjening.....	— 6 6	2	1	—	—	—	—	—	—	3

16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.																				
s e o r t.												Boningsort.		Civilstånd.																								
Elfsborgs Län.		Skaraborgs Län.		Vernlands Län.		Örebro Län.		Västmanlands Län.		Kopparbergs Län.		Gästborgs Län.		Väster-Norlands Län.		Jämtlands Län.		Västerbottens Län.		Norrbottens Län.		Urikes orter. Okänd.		Land.	Stad.	Gifte.				Ogifte.	Enkling.		Enka.					
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.			Med barn.	Utan barn.	Med barn.	Utan barn.		Med barn.	Utan barn.						
8	14	5	9	12	9	15	16	10	9	9	14	6	6	6	10	4	3	2	4	1	5	—	—	137	171	51	66	38	63	5	7	138	143	6	1	21	3	
6	10	5	4	4	6	7	5	5	9	3	6	3	5	6	13	1	1	1	5	8	—	—	—	115	122	26	54	47	55	10	10	82	89	2	—	19	3	
9	—	4	3	7	4	5	4	8	2	6	3	3	2	7	3	2	—	—	1	—	—	2	—	110	55	48	37	36	27	11	2	106	55	4	1	8	—	
5	4	3	3	3	2	4	2	2	3	7	8	4	1	5	3	—	1	1	3	—	1	2	1	82	79	21	36	14	31	1	3	86	69	1	1	11	1	
3	2	5	2	9	4	12	5	2	4	4	5	2	2	5	2	2	1	4	—	2	—	—	2	84	57	17	25	10	14	3	3	88	58	—	—	5	2	
3	2	—	3	1	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	25	20	5	3	—	—	—	—	30	23	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	7	—	—	4	1	1	—	4	1	—	—	—	—
4	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	31	11	8	8	—	2	—	—	36	17	1	1	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	6	—	—	—	1	—	—	4	4	—	—	1	—	
39	32	24	24	36	27	45	37	30	27	33	36	20	16	30	34	10	6	10	14	11	6	4	5	591	523	183	229	150	194	31	25	574	459	15	4	65	9	

[illegible]

1.	2.			3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.									
Stånd och yrke.	Qvarliggande vid 1877 års början.			Intagne under 1877.																	
				Sjukdomsform.																	
				Ursinne.	Tungsinne.	Vansinne.	Förykthet.	Svagsinnet.	Fänighet.	Allmän Förmaning.	Fallandeet.	Summa intagne.									
m.	qv.	S:a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.			
Skräddare	21	2	23	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1		
Skomakare	26	4	30	1	1	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	3	6		
Sadel- och Handskmakare	5	2	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—		
Tapetserare, Snörmakare	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Korkskärare	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Snickare, Svarfvare	20	5	25	1	2	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	3		
Bokbindare	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Guldsmed	1	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—		
Urmakare, Mekanikus	6	2	8	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1		
Smed, Plåtslagare	18	10	28	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2		
Kopparslagare	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Slagtare	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1		
Bagare	3	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Mjölare	1	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Grosshandlare	2	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—		
Diversehandlare, Kontorister	19	21	40	1	2	2	3	1	2	—	—	—	—	—	2	—	—	6	7		
Bokhandlare	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Värdshusåldkare	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Musikus	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Boktryckare, Litograf	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Artist (Aktris)	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Målare	8	—	8	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1		
Renskrifvare	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Trädgårdsmästare	1	5	6	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2		
Kakelugnsmakare, Murare	6	4	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Timmerarbetare, Varfsarbetare	5	2	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Barnmorskor	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Sömmerskor	—	17	17	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4		
Tjenare och daglönare, icke till jordbruksklass hörande	44	141	185	9	13	2	12	1	1	—	4	1	1	—	—	—	2	13	33		
Studerande	34	—	34	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—		
Fattighjon	53	83	136	2	5	—	2	—	1	—	2	—	1	2	—	—	1	5	11		
Okänt eller icke uppgifvet yrke	25	19	44	5	5	1	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6	10		
Summa	773	741	1,514	65	73	46	72	25	15	3	11	7	4	3	—	12	1	4	3		
																		105	179		

Högsta antalet sinnessjuka inom anstalterna, såväl bland de qvarliggande från föregående år, som bland de under redovisningsåret intagne, tillhör såsom vanligt de jordbrukande samhällsklasserna. Om till dessa klasser hänföras jordbrukande ståndspersoner, bönder, jordtorpare, tjenare och daglönare, uppgår de hit-hörande vårdades antal till 742, af hvilka 606 voro qvarliggande, 136 intagne, d. s. 39,94 % af alla vårdade, 40,03 % af de vid årets början qvarliggande, 39,53 % af alla intagne. Af alla vårdade män tillhöra 41,47 % ifrågavarande klasser, 38,37 % af alla vårdade qvinnor. Af studerande såväl från elementarläroverken som från universiteten hafva under redovisningsåret 39 blifvit vårdade; 34 voro kvar från föregående år; 5 blefvo under året intagne. Under 1876 vårdades 38, af hvilka 4 under samma år intagne. Under de 10 senaste åren har antalet intagne studerande varit:

1868.	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.	1876.	1877.
4	13	5	9	5	5	7	6	4	5

§ 13.

Uppgift på *antagliga orsaker*, under hvilkas inflytande sinnessjukdom uppkommit bland de å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under år 1877 vårdade och tillfrisknade.

Tab. 14.

1.	2.							3.		4.			5.	6.	7.	8.	9.	10.		
	Vårdade.												Tillfrisknade.							
	Från föregående år gvarliggande.							Inlagne under året.		Summa vårdade.			Ursinne.	Tungsinne.	Vasinne.	Fallandesot.	Allmän förtäring.	Summa tillfrisknade.		
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	m.	m.	qv.	S:a.	
A. Moraliska orsaker:																				
Religionsgrubbel, samvetsförebärrelser	35	61	17	8	52	69	121	—	3	1	1	1	1	—	—	—	2	5	7	
Kärleksgrubbel, svartsjuka	42	55	8	10	50	65	115	1	1	1	—	—	—	—	—	—	2	1	3	
Husliga bekymmer	21	68	10	18	31	86	117	—	2	—	8	—	—	—	—	—	—	10	10	
Olyckor och motgångar	13	6	3	4	16	10	26	—	—	2	—	1	—	—	—	—	3	—	3	
Sårad egenkärlek	13	6	—	—	13	6	19	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	
Häftiga sinnesrörelser	7	13	1	2	8	15	23	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	
Vanvårdad uppfostran	4	5	3	—	7	5	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Fängelselif, enkelt	3	—	3	—	6	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
D:o, i cell	3	1	2	—	5	1	6	2	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	3	
Pauperism, kroppslig öfveranstängning	3	5	—	2	3	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	144	220	47	44	191	264	455	5	8	5	10	2	1	—	—	—	12	19	31	
B. Intellectuella orsaker:																				
Öfveranstängning i studier och själsarbete	6	—	4	—	10	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
C. Sensuella orsaker:																				
Onani och Nymfomani	30	3	3	—	33	3	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Missbruk af spritdrycker	48	7	14	3	62	10	72	4	1	3	—	1	—	—	—	—	8	1	9	
Oordentligt lefnadssätt i flera riktningar	7	—	4	—	11	—	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
D. Förutgångna sjukdomar, organiska sjukdomar:																				
Inflammation af hjernan och dess hinnor, slaganfall	12	5	2	3	14	8	22	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Organiskt hjernlidande	6	2	2	1	8	3	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Missbildning af hufvudskål och hjerna	7	7	—	—	7	7	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fallandesot	20	12	6	1	26	13	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Konvulsioner, hysteri	4	4	—	—	4	4	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Febrar	23	18	2	2	25	20	45	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2	
Bleksot, blodbrist	—	7	1	6	1	13	14	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	2	3	
Engelska sjukan	1	3	—	—	1	3	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	
Venerisk sjukdom	6	2	3	—	9	2	11	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	
Menstruationsrubbningsar	—	4	—	—	4	4	8	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Lifmodersjukdom	—	6	—	—	6	6	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hafvandeskap, barnsäng och dess följder	—	33	—	11	44	44	88	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	5	5	
Kroniskt lidande i matsmältningsorganerna	4	1	—	—	4	1	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Kronisk hudsjukdom	1	1	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ålderdom	—	1	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
E. Yttre orsaker:																				
Skador på hufvudet	22	5	4	—	26	5	31	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
D:o å öfriga kroppsdelar	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Brännskada	—	1	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
F. Ärftligt anlag:																				
1. Direkt: a) från fäderne	56	49	9	10	65	59	124	1	5	—	2	—	—	1	—	—	2	7	9	
b) från möderne	66	78	19	23	85	101	186	2	5	2	2	—	—	—	—	—	4	7	11	
c) från fäderne och möderne	10	10	1	2	11	12	23	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
2. Kollateralt: från bröder och systrar	25	17	3	5	28	22	50	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	
3. Blandadt: a) från fäderne och derjemte kollateralt	12	13	4	3	16	16	32	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	
b) från möderne " " "	23	9	2	4	25	13	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
c) från fäderne och möderne samt derjemte kollateralt	6	4	2	—	8	4	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
G. Okända orsaker	233	219	33	61	266	280	546	9	21	3	6	3	1	—	—	—	15	28	43	
Summa	773	741	165	179	938	920	1,858	27	48	13	28	6	2	1	1	—	48	78	126	

Bland alla under året vårdade 1,858 hafva sjukdomsorsakerna kunnat antagligen utrönas för 1,312 eller 70,61 %; bland de intagne 344 för 250 eller 72,67 %.

Såsom sjukdomsorsaker för dessa 1,312 vårdade och 250 intagne anföras:

A. *Moraliska orsaker* för 455 vårdade och 91 intagne eller 34,68 % och 36,40 %. Af de under denna rubrik vårdade voro 41,98 % män och 58,02 % kvinnor.

F. *Ärftligt anlag* för 465 eller 35,45 %; 238 voro af manligt och 227 af qvinligt kön; direkt ärftligt anlag för 333.

§ 14.

Uppgift på *tillfälliga sjukdomar* bland de å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under år 1877 vårdade.

Tab. 16.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.											
Sjukdomar.	A n s t a l t.									Summa.											
	Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Vadstena.	Verö.	Göteborgs.	Malmö.	Visby.												
	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.		m. qv. S:s.										
Ålderdomsaftyning	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2								
Tyfoidfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1								
Varfeber	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2								
Frossa	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	4	4								
Difterit	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1								
Tuberkelsjukdom	—	—	1	—	—	—	1	1	—	2	3	4	7								
Bleksot	—	3	3	5	—	—	—	1	6	—	4	14	18								
Blödning i hjernan och dess hinner	—	—	2	1	—	2	1	—	1	—	4	3	7								
Hjern- och hjernhinneinflammation	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	2	2								
Ögonsjukdom	—	1	1	—	—	3	1	1	3	3	6	11	17								
Hjertinflammation (Endocarditis ulcerosa)	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1								
Organisk hjertsjukdom	—	—	—	—	2	1	1	—	1	—	2	3	5								
Blodåderinflammation	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1								
Blodåderbräck	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	4	—	4								
Lymfkärls- och lymfkörtelinflammation	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1								
Lungsäcksinflammation	4	2	—	—	1	1	2	—	—	—	4	6	10								
Lufttröskatarrh	2	1	5	2	4	1	1	3	—	2	9	14	23								
Lungödem	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	2	1	3								
Akut lunginflammation	2	2	1	4	4	1	2	3	2	2	12	12	24								
Kronisk dito	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	2	3	5								
Strupsvulst	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1								
Halsfluss	1	—	—	—	—	—	—	—	6	1	7	1	8								
Magkatarrh	1	1	5	2	—	1	2	4	3	5	12	14	26								
Mag- och tarmkatarrh, gastrisk feber	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	3								
Magsår	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2								
Tarminflammation (Diarrhé etc.)	1	1	12	8	2	6	4	4	6	5	32	38	70								
Tarmbräck	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	4	—	4								
Gulsot	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1								
Agghvitesjukdom	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	3	—	3								
Sjukdom i urinblåsan	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	2								
Lifmodersjukdom	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2								
Rheumatism	—	—	—	—	—	5	2	—	2	—	7	2	9								
Ledvridning	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1								
Benbrott	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	1	3								
Ben- och benhinneinflammation	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	2								
Ros	2	—	—	3	—	—	—	1	3	4	7	10	17								
Parasitisk hudsjukdom (skabb)	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	2								
Kronisk d:o	—	1	—	—	—	—	—	1	2	1	3	2	5								
Stötar, friska sår	—	1	—	1	—	1	—	4	—	1	6	2	8								
Rötsår, Liggsår	—	—	1	—	—	—	—	5	1	2	8	1	9								
Bindväfsinflammation, Bulnad	4	1	1	1	—	2	1	1	3	—	11	3	14								
Karbunkel	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	2	2	4								
Brännskada	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1								
Kylskada	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1								
Carcinoma	1	1	1	—	1	—	1	—	—	—	2	3	5								
Summa	19	16	35	27	14	32	8	12	22	23	13	11	38	34	19	17	—	1	168	173	341

§ 15.

Öfversigt öfver antalet sjukplatser, underhållsdagar och medeltal sjuke för dag, äfvensom för kostnaden för utspisning och för läkemedel, samt totalkostnad för sjukvården, vid samtliga anstalter för sinnessjukas behandling under år 1877.

Tab. 16.

1.	2.	3.	4.	5.						6.						7.					
	Antal sjukplatser vid årets slut.	Antal underhållsdagar.	Medeltal sjuke för dag.	Utspisningskostnad.						Läkemedelskostnad.						Totalkostnad för sjukvården.					
				Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.		Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.		Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.	
				Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Hernösands	139	49,790	136	33,112	12	—	66,5	242	72	440	46	—	0,88	3	21	67,397	51	1	35	492	75
Upsala	155	56,330	154	23,174	16	—	41,1	150	01	996	68	—	1,80	6	57	74,254	92	1	32	482	17
Stockholms	240	80,959	222	32,166	31	—	39,7	144	90	443	58	—	0,55	2	00	98,134	35	1	21	441	65
Nyköpings	70	25,763	71	10,021	16	—	38,9	141	98	183	18	—	0,71	2	59	23,334	34	—	91	330	49
Vadstena	360	128,016	351	61,537	99	—	48,1	175	56	569	22	—	0,45	1	64	117,264	11	—	92	335	80
Vexjö	220	79,043	217	41,411	39	—	52,4	191	26	624	58	—	0,79	2	88	86,793	02	1	09	397	85
Göteborgs	170	61,830	169	24,908	67	—	40,3	146	99	1,503	37	—	2,43	8	86	83,122	04	1	34	489	10
Malmö	175	63,690	174	33,045	00	—	52,0	189	80	465	09	—	0,73	2	66	74,112	20	1	17	427	05
Visby	30	11,343	31	6,376	15	—	56,2	205	13	180	42	—	1,58	5	76	13,138	19	1	16	423	40
Summa	1,559	556,764	1,525	263,752	95	—	—	—	—	5,406	58	—	—	—	—	637,550	68	—	—	—	—

1. *Sjukplatsernas antal vid 1877 års slut.* Ofvan i § 1, mom. 1 har redogörelse blifvit lemnad rörande de befintliga sjukplatserna, hvilka vid årets slut voro 16 flere än vid dess början (genom inrättande af det så kallade "gula Konradsbergshuset" å Stockholms hospital till bostäder för lugnare patienter); 64 platser voro afsedda för första betalningsklassen, 1,495 för de öfriga klasserna.

2. *Underhållsdagarnes antal.* För alla vårdade uppgå underhållsdagarne till 556,764, hvadan *medeltalet dagligen vårdade* blir 1,525. Under 1876 var detta medeltal 1,495, under 1875, 1,481.

3. *Utspisningskostnaden* utgör 265,752 kronor 95 öre. Genom denna summas fördelning på underhållsdagarne erhålles medelkostnaden för hvarje sjuk *för dag*, nemligen 47,73 öre och *för år* 174,21 kronor. Under 1876 voro motsvarande tal 45,79 öre och 167,13 kronor. Vid de särskilda anstalterna är medeldagskostnaden för utspisningen, enligt tabellen, ganska olika. Högst är den vid Hernösands, Visby, Vexjö och Malmö hospital, lägst vid Nyköpings, Stockholms och Göteborgs.

4. *Läkemedelskostnaden* uppgår vid samtliga anstalter till 5,406 kronor 58 öre, eller för hvarje sjuk *för dag* 0,97 öre mot 0,95 öre år 1876.

5. *Totalkostnaden för hela sjukvården.* Denna uppgår till 637,550 kronor 68 öre, häruti dock ej inberäknad kostnaden för byggnader och deras reparationer, icke heller för onera och utskylder. Vid fördelning på underhållsdagarne erhålles såsom totalmedelkostnad för hvarje vårdad *för dag* 1,15 kronor och *för år* 419,73 kronor; motsvarande tal för 1876 voro 1,14 kronor och 415,10 kronor. Vid de särskilda anstalterna utfalla medeldagskostnaderna betydligt olika. De äro högst vid Hernösands och Göteborgs; lägst vid Nyköpings och Vadstena. Skilnaden mellan minimum och maximum — Nyköpings och Hernösands — är 44 öre.

§ 16.

Uppgift på de vid samtliga anstalter för sinnessjukes behandling i och för den egentliga sjukvården anställda *tjenstemän och betjening.*

Tab. 17.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Överläkare.	Biträdande läkare.	Uppsyningsman.	Förestånderska.	Sjukvaktare.	Sjukvakterska.	Medeltal sjuk- platser, dagligen äret om upptagna.	Medeltal sjuke för dag, för hvar och en af sjukbetjeningen.
Hernösands	1	1	1	1	6	7	136	10,46
Uppsala	1	1	1	1	8	10	154	8,56
Stockholms	1	1	1	1	10	18	222	7,93
Nyköpings	1	—	1	1	2	3	71	14,20
Vadstena	1	1	2	2	12	20	351	10,97
Vexiö	1	1	1	1	10	10	217	10,85
Göteborgs	1	1	1	1	8	13	169	8,05
Malmö	1	1	1	1	8	6	174	12,43
Visby	1	—	1	1	2	1	31	10,83
Summa	9	7	10	10	66	88	1,525	9,90
	16		20		154			

Antalet af hithörande personal har under året blifvit ökad med 2 sjukvaktare och 3 sjukvakterskor, nemligen vid Vexiö hospital. Under 1876 ökades antalet med 1 sjukvakterska. Under redovisningsåret uppgick medeltalet sjuke för dag till 1,525, d. v. s. 30 flere än under 1876. Hvar och en af vaktbetjeningen har i medeltal haft att dagligen tillse 9,90 sjuke. Under 1876 var medeltalet 10,03.

Bil. B.

Inkomster för Hospitals underhåll år 1877.

	Anslaget till hospitalsunderhåll.		Privat donation.		Hyresmedel och tomtören.		Kollektmedel.		Ersatt underhåll.		Årsafgifter.		Arfsmedel.		Anmärkningsmedel.		Ränta å lån.		Lösen för exproprierad jord.		Diverse inkomster.		Summa.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Kongl. Sundhetskollegii kassa	551,550	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	551,550	89
Stockholms hospital	—	—	—	—	—	—	—	—	14,000	—	41,116	60	110	53	—	—	107	34	—	—	877	45	56,211	92
Upsala d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19,799	70	—	—	930	48	73	52	—	—	2,122	90	22,926	60
Nyköpings d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,762	50	—	—	—	—	95	73	—	—	322	76	8,180	99
Vadstena d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51,351	12	—	—	109	40	—	—	—	—	451	58	51,912	10
Vexjö d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33,556	20	—	—	—	—	403	17	—	—	213	80	34,173	17
Göteborgs d:o	—	—	—	—	75	—	50	28	—	—	23,627	64	—	—	—	—	202	08	379	60	446	62	24,780	62
Malmö d:o	—	—	25	62	—	—	—	—	—	—	21,817	60	—	—	—	—	—	—	—	—	890	50	22,733	72
Hernösands d:o	—	—	—	—	9	—	269	34	—	—	16,951	70	—	—	—	—	—	—	—	—	767	79	17,997	83
Visby d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,855	40	—	—	—	—	101	57	—	—	—	—	2,956	97
Summa	551,550	89	25	62	84	—	319	62	14,000	—	218,838	46	110	53	1,039	88	983	41	379	60	6,092	80	793,424	81

Bil. C.

Utgifter för Hospitals

	A f s k r i f n i n g a r.										U t g i f t e r.									
	Dispo- nerad ränta.		Återlyftade patient- avgifter.		Förminskade fastighets- och inventa- rievärden.		Extra afskrifning.		Summa.		Aflöning.		Pensioner.		Underhåll.		Understöd för sjuk- vårds- anstalterne.		Medika- menter.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Kongl. Sundhetskollegii kassa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	467	20	—	—	108	11	—	—	—	—
Stockholms hospital	—	—	2,106	30	6,825	27	14	10	8,945	67	22,319	66	50	—	43,300	2	—	—	443	58
Upsala d:o	—	—	1,306	80	17,263	54	309	65	18,879	99	21,990	97	208	33	33,652	83	—	—	996	68
Nyköpings d:o	—	—	366	90	2,546	68	—	—	2,913	58	4,548	65	600	—	11,444	61	—	—	244	24
Vadstena d:o	18	—	879	43	4,894	65	—	—	5,792	8	30,190	94	286	31	61,537	99	—	—	569	22
Vexjö d:o	—	—	1,579	40	4,776	25	—	—	6,355	65	22,142	86	100	—	41,568	53	—	—	624	58
Göteborgs d:o	—	—	1,831	91	7,658	58	3,155	4	12,645	53	29,282	13	—	—	25,090	81	—	—	1,503	37
Malmö d:o	—	—	1,290	76	129	82	—	—	1,420	58	17,992	19	422	33	33,045	—	37	42	465	9
Hernösands d:o	—	—	955	50	4,596	6	—	—	5,551	56	15,413	28	50	—	40,610	95	—	—	440	46
Visby d:o	—	—	—	—	1,060	79	—	—	1,060	79	4,164	69	—	—	6,376	15	600	—	234	43
Summa	18	—	10,317	—	49,751	64	3,478	79	63,565	43	168,512	57	1,716	97	296,375	—	637	42	5,521	65

Bil. D.

Sammandrag af 1877 års redovisning

D e b e t.					
Skulder		—	—	51,745	77
Afskrifningar.					
Se Tab. Bil. C.		—	—	63,565	43
Utgifter.					
Se Tab. Bil. C.		—	—	745,541	29
Balans till år 1878.					
Behållningar: Kontant				68,474,75	
Diverse persedlar med värde				18,702,70	
Utlånte medel		87,177	45		
Utestående i penningar		427	9		
Proprie balans		13,925	92		
Byggnadsvirke m. m. vid Upsala hospital		5,372	17		
Inventarier med värde		1,593	70		
Anmärkt post		444,226	55		
		2,200	—	554,922	88
Summa Kronor		—	—	1,415,775	37

underhåll år 1877.

U t g i f t e r.																							
Beklädnad och säng- kläder.		Eldning och lyshållning.		Byggnader och repara- tioner.		Begravnings- kostnader.		Inventariers inköp och underhåll.		Allmänna utskylder.		Skrif- materialier.		Resekost- nader.		Vatten- ledning vid Vexjö hospital.		Ersättning för exproprierad jord.		Diverse utgifter.		Summa.	
Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	6,000	—	—	—	665	48	7,440	79
9,685	5	14,934	53	6,743	50	40	—	2,679	20	443	2	339	78	—	—	—	—	—	—	7,811	89	108,790	23
4,349	92	6,810	5	7,268	52	27	—	6,551	86	56	16	369	88	82	5	—	—	—	—	8,343	—	90,707	25
3,788	70	1,455	20	3,484	47	49	50	314	97	61	53	42	40	—	—	—	—	—	—	1,826	9	27,860	36
6,077	69	11,528	35	8,551	65	86	50	1,951	92	107	49	160	50	87	25	—	—	—	—	4,787	44	125,923	25
8,670	41	8,068	84	18,118	76	96	28	1,186	2	37	63	337	3	—	—	—	—	—	—	4,555	61	105,506	55
1,370	—	12,845	10	8,388	89	36	—	1,588	62	293	89	233	33	—	—	—	—	—	—	11,794	43	92,426	57
8,076	88	7,591	86	3,609	52	90	—	3,787	88	295	91	164	—	47	10	—	—	323	48	4,165	37	80,114	3
3,759	45	3,552	99	2,264	49	137	—	1,544	93	437	69	240	70	—	—	—	—	19,634	46	2,223	77	90,310	17
1,093	3	1,785	29	1,632	48	—	—	204	25	19	41	80	39	18	—	—	—	—	—	253	97	16,462	9
46,871	13	68,572	21	60,062	28	562	28	19,809	65	1,752	73	1,968	1	434	40	6,000	—	19,957	94	46,427	5	745,541	29

öfver till Hospitalsväsendet anslagne medel.

K r e d i t.							
Tillgångar.							
Behållningar: Kontant				20,703,23			
Diverse persedlar med värde				52,273,45	72,976	68	
Utlånta medel				427		9	
Utestående i penningar				14,535		71	
Förskotter				13,213		91	
Inventarier med värde				383,961		91	
Proprie balans				7,991		17	
Anmärkte poster				2,201		10	
							495,307
							57
Inkomster.							
Se Tab. Bil. B.				—	—		793,424
							81
Tillökade inventariivärden				—	—		62,855
							20
Balans till år 1878.							
Uppbördsmäns öfverlevereringar				19,145	47		
Skulder				45,042	32		
							64,187
							79
Summa Kronor				—	—		1,415,775
							37

